

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos peit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér peit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 557.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, december 10.

Mai számunk főbb közleményei:

- A házlézred új parancsnoka.
- A hatszázezer koronás sikasztás.
- Marad a kormány.
- Mi történt Barabás és Justh között?
- Horvát képviselők pöre a bécsi törvényszéken.
- Tisza István gróf Aradon.
- Politikai teaszur.
- Kultura és sertésnyár.
- A tőzsde új elnöke.
- Macedon bandavezér Budapesten.
- Apró tréfák.

Tisza István.

Arad, december 9.

Politikai megnyilatkozásokban ma senki se fukarabb, mint Tisza István gróf. Nemes buzdulással foglalkozik egyházi ügyekkel. Az az előadás, amelyet a protestáns egyház egy díszes gyülekezete előtt tartott, szembe állítván annak hivatását a vallástalansággal: magas értékű, a súlyos gondolatok egész sorát tartalmazó vallásfilozófiai mű volt. Mondják, hogy szinte csodálni való jóakarattal érdeklődik Biharvármegye dolgai iránt. A megyegyűléseken hozzászól, viat és véd apróbb ügyeket, utépítéseket — amelyek még a közigazgatási gyakorlatok érdeklődését is hidegen hagyják. Az embernek a phalanster jut eszébe, a Madách képzeletében rajzolt, amelyben Appelles széklábakat farag.

Pedig senkinek se lehetne több mondani valója, mint neki. Ma is ott

áll, ahol az aktív politikai küzdőtérrel visszavonulva, a lábát megvetette. Ő ma is ott áll, s az egész politikai világ megfordult körülötte. A tombolásból, ujjongásból, amelylyel a bukása után táncoltak, fanyar belátás, majd bünbánat, majd az őszinte valóság és az ő igaza előtt való meghódolás lett. Az egykor vérig üldözött és agyonhajszolt név előtt ma kalapot emel a politikai őszinteség, tisztelettel illeti nemcsak a személyét, meggyőződésének nemcsak tisztaságát, de az igaz erejét is.

És Tisza István grófot nem izgatta védekezésre a szitok, s nem csábítja vallomástételre a megtérő dicséret. Hallgat. De az ő hallgatásában nincsen a közügyek iránt való undor, az ő némasága nem jelenti a politika megvetését. Az egyéb ügyek iránt való érdeklődése nem tüntetés; ez az ő hallgatása, visszavonultsága, a remeteség mind egy-egy vonása ennek a hatalmas, minden cselekvésében és szavában tartalmas, következetes politikai egyéniségnek.

A kevés szó közül, amelyet néha a politikáról elejt, talán az jellemzi legjobban, amelyet ma Aradon mondott e lap szerkesztője előtt: „Az események, igaz, igazoltak engem, de én jobb szerettem volna, ha nem igazolnak.” Mintha ez a pár szó magyarázná meg Tisza egész cselekvésmódját, amelyet első szemléletre olyan különösnek, titokzatosnak

tartanak. Tisza István gróf sohase akarta és sohase fogja a „lám, megmondtam” politikuskok önértékes mellivegetését játszani. Amint aktív politikus korában menekült az olcsó népszerűség elől, ép úgy távol áll tőle az a hiuság, hogy a bekövetkezett eseményekben az ő elégtételét lássa. Mert ez az elégtétel igazán szomorú. Nyolc hónap óta tartó, kínos, egyre sötétebb kilátásokkal ijesztő vergődés az utolsó eredménye annak a politikának, amely a Tisza Istváné helyébe került. És mennyi keserű, fájó kiábrándulás árán tért vissza a nemzet közvéleménye annak belátásához, hogy mégis neki volt igaza.

A politika tudományaiban még mindig eldöntetlen tétel, hogy mi a helyesebb: ha a bukott kormányelnökök, amint Angliában szokás, mindjárt az ellenzék élére mennek, vagy ha teljesen visszavonulnak a cselekvés teréről. Tisza az utóbbit választotta s megmaradt az elvonultságban akkor is, amikor már az igazságai újra a politikai színre kerültek s szinte huzzák, vonják őt is. Es bármennyire kívánják, sokan, a régi hívek és a régi ellenségek — talán nagyobb és nemesebb így, amikor a látzatát is kerüli annak, mintha a romokon a maga diadalát akarná ünnepelni. Nincs benne hiuság és nincs káröröm; s nálánál senki se tudna jobban örülni a maga tévedésének, ha az a nemzetnek jót, üdvöset hozna.

Mit szabad a nőknek?

Irta: Gróza Mily.

Sohasem emeltem szót se az általános nőkérdések tárgyában, se követeléseiknek igazságos volta mellett, mert nem akartam feminista mivoltomat reklamirozva izléstelenül nagy dobot verni, függetlenségemről, szabadságomról és egyenjogomról — melyeket, hogy elismerjen: és megadjon elvárom az élettől, világtól és emberektől, — sem beszéltem, de ime most eljött az ideje ennek is, a régen megformált vélemény utat tör magának; és dacára a szerénységnek, dacára az önmegtartóztatásnak, melylyel sohasem követeltem nyíltan a választói jogot, az arra való nőknek a politikai befolyását, — ez egyszer még se hallgathatok el, — és ha eddig nem is voltam elősmert feminista, most első dolgom lesz mindég és mindenütt ezt hangoztatni, sőt igyekezni fogok aktív részt venni minden olyan dologban, mely egyenjogúságunk általános elismerését s ügyeinket, ha csak valamelyest is, előbbre viszi.

És mert az ember életében a nagyobb változásokat mindég apró-cseprő, nem is szorosán a tárgyhoz tartozó események idézik elő, nálam se tagadható el az az apróság, ami erősebb emociót okozott és én nem is igyekszem palástolni, hogy igenis egyszerűen jogtiprásnak, a személyes szabadság megsértésének, magánügyekbe való beleavatkozásnak tekintem, hogy

Newyorkban és Moszkvában most hatóságilag megtiltották a nőknek a dohányzást nyilvános helyiségekben, de még az illető tulajdonosokat is az italmérési engedély visszavonásával fenyegették meg, kik vendéglőkben dohányzó nőket tűrnek meg.

Nemcsak a tény felháborító, hanem az az önkényűség, a gyámkodásnak az a bizonyos lenéző neme, melyet ők, az „erősebbek” akarnak velünk, a gyöngébbekkel, a rendreutastásra szorulókkal, ebben is az egyenlőségükkel tüntetőkkal szemben gyakorolni. Nem az az egy pár megtagadott cigareta, dohányrud, vulgo szivar, vagy akármilyen más formája a nikotin élvezésnek nyilvános helyeken való betiltása bánthatja esetleg valamelyik független leket, hanem maga a mód, a kiméltlen meggátlása annak háboríthat fel, a melylyel, nem törődve, hogy szabad akaratú emberekről van szó, egyszerűen kijelentik: „Te ne próbáld követni a saját szokásaidat, mert meglátnak s vegyes érzelmeiket keit a férfiakban dohányzó ajkad, mert más nemű vagy, mert nő a neved, mert nincs annyi nyilvános jogod mint nekik, mert ők az erősebbek s neked engedelmeskedned kell.

Az ezertornyú szent város kormányzója, s a nagy kikötő város törvényhozói lehetnek kiváló tehetségű, nagy elméjű emberek, de hogy ezek mellett igazságos emberek is volnának, azt kétlem. Mert ha csak egy kicsit azok vol-

nának, ha az agyuk be volna rendezve részrehajlatlan ítélre is, hát akkor, amikor összeültek meghozni böles határozatukat, kellett volna — legalább ellensúlyozásul — egy másik még üdvösebb intézkedést tenniük, tudniillik meg kellett volna tiltani a férfiaknak nyilvános helyiségekben a mértéktelen alkohol fogyasztást.

Hogy mennyi tragédiának, szerencsétlenségnek, bajnak, erkölcsi-anyagi züllésnek volt már oka az alkohol szenvedélye, ezt már megmondták előttem számosan, arra hivatott szakemberek. Hogy az alsó néposztály sötét szellemi állapota, azvának visszafejődése mennyit köszönhet Noé apának kellemes felfedezésének, arról csak annak lehet fogalma, akinek nap-nap után van alkalma erről meggyőződni, aki bepillantást nyerhet a zsubfedelű házcskák lakóinak életmódjába, az alkoholista apa, a nyomorgó, beteg anya nemzette satnya, fogyatékos szellemű gyermek sajnálatraméltó lelkiállapota. Csodálatos, hogy ő, az „erősebb”, Moszkva város kormányzója nem inkább erre gondolt, amikor felindulását ilyen szigoru formában tudatta a vendéglő és kávéház vutkait és ketyvasztott ó orosz bort mérő tulajdonosaival.

A dohányzó asszony nem okoz annyi testi-lelki bajt, mint az iszákos férfi, de ezt nem vették figyelembe, erre nem terjed ki a jóakaró gondoskodásuk azoknak, akik pedig sokat te-

Marad a kormány.

A király követelése. — Wekerle a felség előtt.

Átvirati tudósítás.

Arad, december 9.

Wekerle Sándor miniszterelnök mai audienciája kétségtelenné tette, hogy a király most nem hajlandó teljesíteni a kormány kérését és nem menti fel hivatalától. A miniszterelnök referált a felségnek arról, hogy az átmeneti kormányalakítás iránt folytatott tárgyalások eredménytelenül végződtek, mire a király kijelentette, hogy mindaddig, míg új kormány nincs, addig a Wekerle-kabinetnek kell az ügyeket vezetni. Hir szerint a korona az indemnitás betérjesztésére is föl-szólította a kormányelnököt.

A politika mai eseményeiről itt következik tudósításunk:

Wekerle kihallgatása.

Wekerle Sándor miniszterelnök titkárja, Bárczy István dr. kíséretében, továbbá Zichy Aladár gróf, őfelsége személye körüli miniszter tegnap este 10 órakor a budapesti nyugati pályaudvarról elutazván, ma reggel Bécsbe érkeztek. A miniszterekkel együtt utazott Günther Antal dr., a Kuria elnöke is, aki ma délelőtt háromnegyed tíz órakor, az általános kihallgatások előtt, kihallgatáson jelent meg őfelségénél. A miniszterek a Magyar Házba szállottak.

Wekerle Sándor a délelőtti folyamán Vértessy államtitkár látogatását fogadta a Magyar Házban, majd féltizenegykor a külügyminisztériumba ment, ahol Aerenthal Alajos gróf külügyminiszterrel hosszasan tanácskozott. Wekerle a külügyminisztériumból visszatért a Magyar Házba, honnan kevéssel 12 óra előtt a Hofburgba hajtatott. Őfelsége a miniszterelnököt 12 órakor fogadta különkihallgatáson.

Wekerle kihallgatása fél egy órakor kezdődött és néhány perccel két óra előtt ért véget. A miniszterelnök jelentést tett a királynak a válság dolgában folytatott legutóbbi tanácskozásról, különösen arról, melyet átmeneti kabinet alakítása végett Zichy János gróffal foly-

tatott. Konstatálta a miniszterelnök, hogy Zichy János gróf a neki szánt missziót nem fogadta el. Ezután Wekerle a kormány nevében ismételve kérte a kabinet felmentését. A király igen kegyesen fogadta Wekerle előterjesztéseit, elhatározását azonban a továbbiakra nézve éppugy, mint a kabinet felmentésére nézve, fentartotta magának, utasítván a kormány tagjait, hogy a felmentés elintézéséig az állami ügyeket tovább vigyék. A felmentésfelett való döntést a király néhány nap múlva meg fogja hozni és valószínű ezért, hogy Wekerle a legközelebbi napokban ismét meg fog jelenni a király előtt.

A miniszterelnök ma délután öt órakor visszautazott Budapestre.

Wekerle távozása után a király két órakor Zichy Aladár gróf személye körüli minisztert fogadta külön kihallgatáson.

Nincs felmentés

Éjjel jelenti fővárosi tudósítónk: Wekerle Sándor miniszterelnök ma este visszaérkezett Budapestre. A helyzet a mai napon nemcsak, hogy nem javult, de határozottan még kuszáltabb lett. A király ragaszkodik ahhoz, hogy mindaddig, míg újabb kormányt nem nevez ki, ez a kormány maradjon helyén és vezesse az ügyeket. Így tehát egyelőre arról, hogy a korona a kormány felmentésére vonatkozó kérelmét teljesítse, szó sem lehet.

Hogy ezek után mi fog történni, azt egyáltalán nem lehet tudni. Holnapra nincs minisztertanács összehívása és a miniszterelnök valószínűleg egyenként fogja tudatni a miniszterekkel kihallgatásának eredményét. Jól értesült forrásból eredő hír szerint a király ragaszkodik ahhoz is, hogy a kormány indemnitással lépjen a képviselőház elé. A Kossuth-pártban erre a hirre azzal felelnek, hogy a képviselőházat jövő héten ülésre akarják összehívni. Eppen ezért a kormányhoz közel álló körök szerint Wekerle nem is lép elő az indemnitással, már csak azért sem, mert egy ilyen törvénykellő előkészítésére idő nincs. Wekerle a jövő héten újból megjelenik a

király előtt, ismételten kéri a felmentést, de szinte bizonyos, hogy megint elutasító választ fog kapni.

Érdekes momentum volt a mai bécsi eseményeknek, hogy Wekerle kihallgatása után Aerenthal gróf közös külügyminiszter is audiencián volt a királynál és a Burgból kijövet egyenesen a Belvederebe hajtatott, ahol a trónörökös hosszú kihallgatáson fogadta.

Khuen-Héderváry szerepe.

Egyik fővárosi esti lap mai száma írja:

Khuen-Héderváry Károly gróf már napokkal ezelőtt kijelentette, hogy az ő vállalkozására nem lehet számítani. Mőnkban van Héderváry eme nyilatkozatát egy újabb kijelentéssel megerősíteni. Khuen-Héderváry tegnap este baráti körben szóról-szóra ezeket mondotta:

— Semmi körülmények között se vállalkozok most aktiv szerepet.

Minden jel arra vall ezek után, hogy az új kormány csak az ex-lex beálltával fog ki-nevezettni.

Barabás békekísérlete.

Megirtuk már, hogy Barabás Béla békeközvetítőként lépett fel a Kossuth- és a Justh-párt között. Memorandumot terjesztett elő Kossuth Fereneknek, amelyben a két függetlenségi párt kibékítése és egyesülése útján keresi a válságból való megoldást. Barabás Béla ma az Aradi Közlöny munkatársa előtt megerősítette ezt a hirt és kijelentette, hogy memorandumát, most tanulmányozza Kossuth.

Bécsi vélemények.

A „Neue Freie Presse“ ma esti számában azt írja, hogy a Zichy Jánossal folytatott tárgyalás eredménye az, hogy a Khuen-Héderváry-kabinet, melyet már most vártak, még egy ideig várni fog magára, mivel további kísérletek lesznek azon irányban, melyet a Zichy-féle tárgyalások megjelöltek, tudniillik ama célból, hogy az ideiglenes megoldás elérjék.

A Zeit szerint két kibontakozás van: egyik a minoritással, a másik a majoritással való operálás. Bécsben csakis a mai kooperáló pártok együttműködésétől várják az állapotok konszolidálását.

hetnének, — ha maguk is nem volnának férfiak. De így vagyunk mi nők, mindennel. A házasság kedves, szép intézménye is csak nekünk hoz legtöbb esetben igaztalanságot, csalódást. Szívünk legnemesebb érzéseivel, testünk hőtiszta érintetlenségével, szervezetünk legteljesebb egészségével követjük a jövő életbe azt, aki hivatva van megvédeni, megoltalmazni, kímélni asszonyát, akinek erős karjára bizalommal támaszkodunk. És mit hoz az ébredés? Az, aki már legközelebb áll hozzánk, akinek jó vagy rossz indulatai a legnagyobb befolyással vannak új életünkre, legtöbbször ványadt, megkopott idegü, megtépelt lelkü, fáradt elméjét, megromlott véréit végig vonszolta minden posolyán, míg a nászúgy fehérségéig elérkezett; számos esetben érdekből, vagy egy újabb szenvedélytől — melynek kielégülését másképpen nem remélhette — gyötörve. Eltekintve a legnagyobb bajtól, az erkölcsiektől, eltekintve attól, hogy mily helyrehozhatatlan, örök bünt követ el az, aki a saját énje példájára megfertözi a a másik, tapasztalatlan, új benyomásokra oly fogékony lelkét, megbocsátva a megbocsáthatatlant, — ha anyagi oldalát tekintjük sok összeköttetésnek, — ott is nagyon gyakori a nő súlyos vesztesége. Hány és hány esetben egyenlítő az asszony akár nehezen összekuporgatott, akár örökölt családi vagyonából a férj legénykori szórakozásainak költségeit. Számos esetben a hitves finanszírozza a szerető háztartásának létezését házasság előtt sok azután is, akár

tudva, akár öntudatlanul közvetve. — És cserébe miféle előnyöket mutathat fel?

A szerelemből, — ha nem is követi azonnal a kiábrándulás — csak a nehezebb rész jut ki neki, mert a férfi pillanatnyi fellángolását emberfölötti szenvedéssel, sokszor életével fizeti meg. A gyermeknevelés körül is a fáradságosabb terhet ő viseli, a szüléstől, táplálástól kezdve egészen a kiházasításig ő rontja egészségét, szépségét, az apának csak igen kevés jut ki abból, ami az anyát tönkreteszi. Nem említve az érzelmi motívumokat, nem citálva az anyai boldogságot, mely kárpótlást talál, — tisztán csak emberi szempontból ítélve, bizony nem igazságos a munkafelosztás. Semminemű ellenétét nem tud felmutatni a nő ezernyi fáradságáért, — mert nagyon gyakran nem találja meg férjében azokat a tulajdonságokat, amik egyéniségének megfelelnek s nyugodt házaseletet biztosíthatna számára. A mily szerencsés ötlet volt a próbaházasság eszméjét fölvetni, éppen olyan sajnálatos, hogy megvalósulása körül nem fejtettek ki annyi buzgalmat, amennyit ennek az ötletnek komolysága megkívánt volna. Szerintem csakis ezen az uton érhető el boldog házaselet, s ha ez a terv tettet öltött valósággá válhatna, kevesebb volna az elégedetlen, a meg nem értett, a nevetséges, szellemi és lelkileg teljesen meddő életet folytató „femme incompriseoknak“ szomorú táboruk tagjainak száma. — De meg ezzel már némileg nyilvánosan is egyenjogúnak volnánk

elismerve, a többi nagy előnyről helyszüke miatt nem is beszélve.

Hogy a férfiaknak erről az eszméről mi a véleménye, azt már ugyis tudjuk, hisz ismerjük azt az isteni önkényűséggel, valóban esodálatosan részrehajlóan megformulázott véleményt, azt a tulengedékeny hasonlatot, mely szerint a férfi, ha sárba ejtve kalapját, azt felveszi, megrázza s a fejébe teszi, azért csak az, aki marad.

Nyárspolgárok szemében — nekik különben nem szól, nem is szólhat az én irásom — föltétlenül ez a kijelentés mérvadó, de mi nem is öket akarjuk ösdi elveiktől hemzsegő életükben háborgatni, ök csak gördüljenek kényelmesen berendezett amerikai sinpárjukon sok szerencsével előre, afelé a cél felé, melyet kitűztek maguknak, míg mi a magas intelligenciájú, főleg a gondolkodó elemhez intézzük kérdésünket: „Vajjon szabad-e, jogos-e így nyilatkozva, korlátokat emelni mások szabadsága elé, több függetlenséget élvezni, venai ki a magunk számára, tisztán csak azért, mert szervezetünkben eltérések vannak, mert másképpen vagyunk megkonstruálva, mint ök, akiket „gyöngébbeknek“ nevezünk?“ Nem ugyanazzal a mértékkel lehet és kell magunkat is mérni, mint az ugynevezett gyöngé nemet, mely mérték egyedül igazságos s mint ilyen alól, senksem képezhet kivételt azért, mert erősebb, vagy gyöngébb. Azt hiszem, ebben mindenki egyenlő, nemre való tekintet nélkül, s ha a férfiak azzal

A hatszázezer koronás sikkasztás.

Gross Emil levelet irt.

Távirati tudósítás.

Arad, december 9.

Az Adler és társa budapesti bankház pénztárosáról, Gross Emilről, akiről a napokban megirták, hogy 600.000 korona büntetlen sikkasztója, senki nem tudta, hogy hol tanyázik. Senki, csak a gazdag nagybácsi, aki hatósági eljárást sem kívánt a bűnös rokon ellen; ő maga járt el inkább ellene. Megállapította róla, hogy nagyfoku idegbeteg, ahogy ezt manapság a megtövededettek mondani szokás. Adler bácsi egy szanatóriumba küldte a pénztárfőnök urat, mihelyt rájött, hogy inkább ide, semmint a pénztári pult mögé való Gross Emil, az unokaöccs.

Gross Emilnek itt jó dolga volt, evett, ivott, aludt és elmélkedett. Elmélkedett azon, hogy hányféle börtön is van és hogy mennyien vannak, akik szívesen eszerélnének vele. Mint-hogy újságot is olvasott és figyelmét nem kerülte ki a róla írott riport sem, az elmélkedésében egy különös változás állott be.

— Még sem jó az ugy, ahogy van mostában, — gondolta. A börtönben tekintetbe veszik az ember multját, hogy jól élt, hogy friss kálács járt reggelenkint a kávéjához, de az újságban nem tesznek különbséget ember és ember között. Ez így sehogy sincs rendjén. Meg kell reformálni a sajtótörvényt.

Igy elmélkedett Gross Emil és szerette volna a korszakos reformot keresztülvinni olyan ügyesen és észrevétlenül, ahogy azt megeselekedte a részletfizetéses sorsjegyekkel. Csakhogy a jó ötlet későn érkezett. Vele a sajtó nem tett már kivételt, róla már tudták a szanatóriumban, hogy miért beteg és ezért más helyet kellett választania, ahol gondolatait tovább szövögeti.

Igy történt, hogy tegnapelőtt Gross Emil már nem volt a szanatóriumbeli szobájában. Elillant. Az esetről jelentés ment Adler bankárhoz, aki nagy flegmán csak ennyit nyilatkozott:

— Mboh! Megszökött — megszökött. Én nem futok utána.

Érvelnek, hogy őket több jog illeti, adják akkor elfogadható okát is ennek. Ervek nélkül állítani valamit, tisztán csak azért, mert valaki — maga se tudja miért — különbnek képzeli magát másoknál, abszurdum. Mindenkinek be kell tartani bizonyos határt, de ha a férfiak annyiszor áthágják ezt, ahányszor éppen kedvük tartja, miért ne lehetnének ebben a nők is egyenjogúak velük? Ez nem lehet nemi kérdés, ez csak emberileg lehet megvitatható és nem intézhető el gunyas mosolyokkal, avult tradíciókkal.

Tehát csak előre hölgyeim, a próbaházasság eszméjének megvalósulásán kell fáradozni, ez fontosabb és üdvösebb egyelőre a választójog kérdésénél. Utóbbinak a kivívása még ugyanis a jövő zenéje s ha mindjárt a közel jövő lenne is, vannak a jelenben számos egyéb tervek is, amik teljesedésre, felépülésre, befejezésre várnak. Moszkva város és Amerika törvényhozói pedig, ha annyira a lelkükön viselik a közérkölesőt, közjót, sujtás szigorú pénzbírsággal a nyilvánosan mértéktelenül alkoholt fogyasztó férfiakat, mert ha szerény személyeknek szava volna, én arra hívnám fel a mérvadó körök figyelmét, hogy sokkal károsabb hatású és nagyobb betrányt idéz elő egy illuminált állapotú férfi épületes látványa, mint egy dohányzó, de egyébként szolid viselkedésű hölgyé, aki elvégre is csak emberi jogait gyakorolja, amely éppen úgy megilleti az egyik nem képviselőit, mint a másikat s amelyet minden igazságosan, részrehajlatlan gondolkodású főnek el kell ismernie.

A bankár azonban még egy birt. kapott. Egy levelet az unokaöccsétől, Pozsonyból. Ezt írja benne:

A bűnömöt bánom. A számkivetést megérdemlem. Egy krajcárom sincs. Öngyilkos leszek.

Emil.

A nagybácsi a főkapitányságra futott és átadta a levelet. Nyomban telegrafáltak Pozsonyba, hogy lehetőleg akadályozzák meg az öngyilkosságot. Pozsonyból eddig nem jött válasz.

A háziezred új parancsnoka.

Gerhauzer ezredes — dandárparancsnok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 9.

Néhány hónapja csak, hogy a király Gerhauzer Zsigmond ezredes az aradi 33. gyalog ezred parancsnokává nevezte ki. Mint a katonai Rendeleti Közlöny ma este megjelent száma jelenti, az ezredes eltávozik Aradról, mert *magasabb parancsnoki állás betöltésével bizta meg őt a király.* A Mostarban székelő első hegyi dandár parancsnokává nevezte ki a legfelsőbb hadur. Gerhauzer ezredes körülbelül két esztendőre van Aradon.

Mint Dietrich ezredparancsnok, helyettese egy évig szolgált s a most Nagyváradon állomásozó vezérőrnagy távozása után került Gerhauzer ezredes az ezred élére. Nagy tudású, szigorú, de igazságos parancsnok volt, aki erős kézzel intézte a feladatahoz tartozó ügyeket. Katonai pályája a kivételesen fényes karrierhez tartozik. Gerhauzer, aki a vezérkarban töltötte szolgálati idejének legnagyobb részét, mint ismeretes, tíz esztendőig nem is tartozott a hadsereg kötelékébe és a király, tekintettel fényes tehetségére, kegyelemképpen megengedte, hogy a tíz esztendő beszámításával újra felvéssék a tisztikarba, ahol csakhamar ismét fontos feladatokra van kiszemelve. A mostari dandárparancsnokság egyike a legekspozitáltabb katonai ekspozitúráknak, melynek különösen Bosznia és Hercegovina anneksziója óta gyarapodott a jelentősége.

Gerhauzer ezredes utódja *Barbini* Sándor ezredes, aki a 36. gyalogezred kötelékébe tartozik. Josefstadtban, Csehországban állomásozik az ezrede. Családos ember, a híres *Kleinoscheg* pezsgőgyáros leánya a felesége. Rendkívül elegáns megjelenésű, nemesen gondolkodó katona, akiről a vele együtt szolgálók különösen a legénységgel szemben tanúsított humánus bánásmódja miatt mondanak sok dicséretet. Josefstadtban, az előkelő polgári társadalomban is igen sok jóbarátja volt. Előkelő és nagy társaságokat szokott vendégeiül látni házában.

A szerb hadsereg újjászervezése. Belgrádból jelentik: A hadügyminiszterium törvényjavaslatot dolgozott ki, amely a szerb hadsereg gyökeres átalakítását célozza. A hadsereget, mely jelenleg öt hadosztályból áll, nyolc hadosztályra egészítik ki. Természetesen ehhez képest a létszámot is emelni kell és az ujonckontingenst is szaporítani fogják. A három új hadosztály állomáshelyéül Paratjin, Csacsak és Wranja van kiszemelve. A törvényjavaslat-tervezet a minisztertanács előtt van már. Az új hadosztályok, melyek, a csacsakit kivéve, a fővasúti vonalakon helyezkednek el, egyrészt ezeket védelmezik, másrészt lehetővé teszik a hadsereg gyors felvonulását úgy észak, mint dél felé.

Mi történt Barabás és Justh között?

Az aradi találkozás titkaiból.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 9.

Az a véletlen esemény, hogy Barabás Béla és Justh Gyula az aradi jótékony nőgyelet estélyén találkoztak, különböző kombinációkra adott okot a főváros politikai köreiből. Némelyek szerint ez a találkozás összefügg Barabás ama béke-kísérletével, amely a Kossuth Ferencnek átadott békememorandumán alapszik. Barabás ma kijelentette munkatársunknak, hogy Justh-tal nem tárgyalt komolyan, csak tréfiás diskurzus folyt közöttük. Arról volt szó, hogy Justh föl akar lépni Barabás ellen Aradon vagy máshol; erre Barabás azzal fenyegette meg Justh-t, hogy akkor ő a volt Házelnök körletében bonitana zászlót.

A függetlenségi- és 48-as párt könyomtosa, a *Pol. Híradó* — mint budapesti tudósítónk jelenti — ma este kommunikét adott ki, melyben megcáfolta azokat a híreket, mintha Justh és Barabás között békítési tárgyalások folytak volna.

A *P. Li.* Justh Gyula környezetéből a következőkről értesül:

Justh Gyula, aki ma este Makón keresztül visszaérkezett a fővárosba, nem látogatott fel a pártkörbe, de párthivei telefonon érdeklődtek nála az elterjedt hírek felől. Justh Gyula ezt mondta:

— Én csakugyan hosszabb ideig beszélgettem Barabással, de kibékülésről szó sem volt közöttünk. Különbön is olyan hangon beszélgettünk egymással, hogy alig lehetett volna alkalmas egy békeakció kezdeményezésére. Kibékülésről szó sem lehet, én ilyen tárgyalásokat nem folytattam, sőt Barabásnak ki is jeleztem, hogy egyik igyekezetem lesz őt kibuktatni a képviselőházból (?) és ezért a legnagyobb készséggel lépnek fel mindenütt ellene.

Justh Gyula, amint már említettük, tegnap Aradon járt és délután családjá körébe megjelent a Központi szállóban rendezett jótékony teaszurron. Justh, aki egyszerű szürke utiruhát viselt, jókedvűen beszélgetett a nőgyelet fővédőasszonyával, özv. Purglyné urasszonyával, sőt annak kíséretében még a pódiumra is felment, megtekinteni a kisorsolás alá kerülő tombola-tárgyakat. Azután családjá körében elfogyasztott egy eszéze teát.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa a zsúr folyamán beszélgetést folytatott Justh Gyulával.

— Kérem, — mondotta Justh mosolyogva, amint munkatársunk hozzálépett — én most Aradra nem politizálni, hanem teázni jöttem. Nem állok intervjunak. *Különbön mi volna a kérdés?*

— Meddig marad Aradon a kegyelmes ur?

— Reggel utazom vissza Makóra, ahol gyűlésem van. Három nap óta otthon tartózkodom és igazán nem tudok semmit a politikáról. Hanem miután én nem tudok mit sem mondani magának, hát arra kérem mondjon valamit maga nekem. Milyen értesüléseket kapott ma az *Aradi Közlöny* a politikában.

— Ma ünnep van. Szünetel a vidéki sajtó.

— Igaz. Majd elfelejtettem.

— Milyen álláspontot foglal el a Justh-párt, kegyelmes uram; az esetben, ha a kormány, — ami csak pár nap kérdése lehet, — benyújtja az indemnitási javaslatot? Sokszor beszéltek már arról, hogy kegyelmes uram az

uj hárszabályokban is ismer egy modus vivendi, amelynek alkalmazásával éppen úgy lehet obstruálni a Házban, mint régen.

Justh Gyula ajkai itt széles mosolyra húzódtak, amint jókedvűen válaszolt:

— A lapok sok mindent megírnak, amiket esetről-esetre nem lehet megcáfolni. Én a függetlenségi párt taktikai szempontból követendő eljárására nézve nem kívánok még most nyilatkozni, mert időelőttinek tartom. Csak azt jegyzem meg, hogy 150 főnyi ellenzékkel szemben kormányozni lehetetlenség. Ha pedig az új hárszabályokat vesszük is, százötven ellenzéki képviselő még obstrukció nélkül is sikerrel veheti fel a harcot bármilyen kérdésben a kormány ellen. A legközelebbi események különben meg fogják mutatni, hogy erősek vagyunk-e? Én rendületlenül bizom, hogy a vezetésem alatt álló párt teljes sikerrel fog kikerülni abból a küzdelemből, amelynek árnyai már előre vannak vetve.

A tőzsde új elnöke.

Horváth Elemér 20, Sándor Pál 18 szavazatot kapott.

Távirati tudósítás.

Arad, december 9.

Gazdasági, különösen kereskedői körökben óriási érdeklődéssel néztek a budapesti tőzsdetanács mai választása elé. Ma került ugyanis betöltésre a tőzsde elnöki széke, mely Kornfeld Zsigmond halála óta hónapokig betöltetlen volt. A díszes állásra több jelöltet emlegettek, de komolyan csak kettőről volt szó: Sándor Pál országgyűlési képviselőről, az Omke. elnökéről és Horváth Elemérről, a Magyar Általános Hitelbank igazgatójáról. Eleinte úgy látszott, hogy Sándor Pál megválasztása bizonyos és csak az utóbbi időkben tűnt ki, hogy Horváthnak igen nagy pártja van. Mindazonáltal meglepetésképpen hatott a mai választás eredménye, melynél fogva a tőzsde új elnöke Horváth Elemér lett.

A választás — mint fővárosi tudósítónk jelenti — ma délután öt órakor volt a tőzsde tanácsstermben. Az elnököt a tőzsdetanács negyvennégy tagja választja titkos szavazás útján. A mai szavazásra a tőzsdetanácsnak 38 tagja jelent meg. Ezek közül huszan Horváth Elemérré, tizenhárman Sándor Pálra szavaztak, így a skrutinium után az elnök Horváth Elemérré a tőzsde megválasztott elnökének jelentette ki.

Horváth Elemér jelenleg a Magyar Általános Hitelbank igazgatója. Volt pénzügyminiszeri tanácsos, évekig igazgatója volt a Magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaságnak, mely a Hitelbank alapítása. Innen került a Hitelbank igazgatói állásába és még Kornfeld halála előtt is mint a tőzsde elnökjelöltjét emlegették. A kormány is az ő jelöltsége mellett foglalt állást.

Sándor Pál bukása kereskedői körökben nagy feltűnést keltett. A választás után a tőzsdetanács küldöttségileg tisztelgett az új elnöknel, aki hosszabb beszédbe köszönte meg az iránta megnyilvánult bizalmat.

Günther Antal a királynál. Bécsből jelentik: Ő felsége az általános kihallgatások során Günther Antal kir. kuriai elnököt és Surányi Ferenc báró lovassági tábornokot fogadta.

Lázár Zoárd beszámolója. Ágyáról jelentik, hogy ott Lázár Zoárd orsz. képviselő tegnap beszámoló beszédet mondott. A képviselőt Forarasy Bálint ref. lelkész üdvözölte. Lázár Zoárd több mint egy óra beszédbe ismertette választóival a politikai helyzetet.

Horvát képviselők pöre a bécsi törvényszéken.

Friedjung tanár Supilóék ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, december 9.

A bécsi törvényszék előtt ma kezdtek meg annak a politikai sajtópörnek a tárgyalását, melyet a horvát-szerb koalícióhoz tartozó képviselők Friedjung Henrik dr. tanár és történettudós és Ambrost Henrik szerkesztő ellen indítottak. Friedjung dr. a *Neue Freie Presse*-ben azzal vádolta a horvát képviselőket, — első sorban Supiló Ferencet, — hogy Szerbia politikusaival egyetértőleg éveken át felforgató akciót folytattak Bosznia és Hercegovina területén és el voltak tőkélve arra, hogy Boszniát Szerbia jogára alá juttatják. A cikk szerint a horvátok evégből több függetlenségi képviselővel is szövetkeztek, akiknek az volt a célja, hogy Magyarországot a délszlávok segítségével elszakítsák a Habsburgoktól és cserébe ezért készek voltak a szerbeket Bosznia megszerzésére irányuló akciójukban segíteni. Ez akció anyagi költségeit a szerb kormány viselte, amelynek képviseletében Spalajkovic osztályfőnök 12.000 frankot juttatott egyes horvát képviselőknek, akiknek nevét Friedjung hajlandónak nyilatkozott esetleges sajtópör esetén nyílt bírói tárgyaláson meg is nevezni. A megtámadott horvát képviselők bírói utra léptek és a mostani tárgyaláson akarják magukat tisztára mosni, illetve vádlóikkal szemben az igazságot felderíteni.

A bécsi és zágrábi körökben kétségtelennek tartják, hogy a pör tárgyalása folyamán érdekes politikai leleplezések lesznek.

A tárgyalás első napjáról itt következik tudósításunk:

(Vádak ötvenhárom képviselő ellen.)

Bécsből táviratozzák: Ma délelőtt kezdődött az itteni esküdtszék előtt az előreláthatólag több hétig tartó becsületsértési pör Friedjung Henrik dr. történettudós és Ambrost Henrik, a Reichspost felelős szerkesztője ellen. A pört 50 horvát országgyűlési képviselő és kívülük külön Supiló, Pribicsevics és Lukinics képviselők indították meg amiatt, mert több cikkben hazaáruló üzemekkel és szerbiai eredetű megvesztegetési összegek elfogadásával vádolták meg őket. A pör iránt igen élénk érdeklődés nyilvánul meg. A vádlók közül 23 személyesen megjelent, köztük Tamasic altábornagyi egyenruhában. Az újságírói karzat zsúfolva van és különösen számos külföldi újságíró van jelen. A tárgyalásokat Wach elnök vezeti. A vádlókat Hartner Gusztáv dr. és Stralimirovics dr. ügyvédek képviselik. Friedjung dr. védője Benedikt dr. és Ambrost védője Kienbrock dr.

Miután megállapították Ambrost Henrik és Friedjung dr. vádlottak nacionaléját (utóbbi diszidoktora a heidelbergi egyetemnek és tagja a tudományos akadémiának) és eskü alá bocsátották az esküdteket, a vádirat felolvasására került a sor. A második vád felolvasása után az elnök a *Neue Freie Presse* inkriminált cikkét szó szerint olvastatja fel. Erre az ülést öt percre felfüggesztették.

Szünet után folytatták a vádirat felolvasását, mire a Reichspost inkriminált cikkét olvasták fel.

(Friedjung kihallgatása.)

A tárgyalás első érdekessége Friedjung dr. kihallgatása volt.

— Az elnök ur kérdésére — mondotta Friedjung, — hogy bünsznek érzem-e magam, tagadó választ adok. Az inkriminált cikket állampolgári kötelességem teljesítésében írtam. Felejtethetlen az a feszültség és izgalom, melyet a birodalomnak minden polgára érzett, mikor az uralkodó ez év márciusában testvéreink ezreit fegyver alá szolgáltatta. Ez a cikk

azt a kedélyhangulatot tükrözteti vissza, mely akkor a birodalom minden polgárát eltöltötte. A cikk öthatod része a Belgrádban tervezett, vagy véghezvitt merényletekkel foglalkozik. Szigorú történeti előadásban bizonyítja Ausztria—Magyarország jogát és területi sérthetlenségét. A nagyszerb-aknamunka vesztegetésekkel kezdődött, bandabelőrésekkel, bombamerényletekkel folytatódott és — ha tette kerül a sor — a szerb hadsereg betörésével érte volna el csúcspontját. Be akartam bizonyítani az annexió feltétlen szükséges voltát is. Hogy Supiló és a szerb horvát koalíció 50 képviselője, akiknek Tuskán áll az élükön, az én ellenfeleim, az becsületesre válik, mert ezek az emberek nem engem tartanak ellenfelüknek, hanem az osztrák haza elleni gyűlölet hozta őket össze. Előítem van a horvát országgyűlésnek 1905. novemberi naplója, melyekben a következőket találhatni:

Vinkovic: Hiszen ép azért támogatjuk a magyarokat, mert mi is azt kívánjuk, hogy a monarchia, e gyalázatos államalkotmány elpusztuljon.

Tuskán: Ha kívánják, kész vagyok holnap puskával a vállamon Bécs ellen menni.

Supiló — folytatja Friedjung — színtén ugyanaz az érzés lelkesíti, mint Tuskánt, csak hogy ő tehetségesebb és ravaszabb. Azt hozták fel bűnömül, hogy a koalíciót felségárlással vádoltam és azzal, hogy tagjai a belgrádi kormánytól pénzt pumpoltak ki. Meg kell állapítanom, hogy a kettő közül csupán az utóbbit hangoztattam és ellenfeleimet csupán illojálitással vádoltam. A felségárlás szó csak egyszer fordul elő cikkemben, ott, ahol azt mondom, hogy a budapesti szerb főkonzultussal és a belgrádi osztályfőnökkel összekötésben levő horvát képviselőt nem nevezem meg, mert nincs kedvem bizonyító anyagot szolgáltatni az ép akkor folyó zágrábi felségárlási pör számára. A horvát képviselőkről csupán oly vádakot hangoztattam, melyek miatt politikai fegyverekkel lehetett ellenük harcolni, nem pedig büntető törvénnyel.

Friedjung ezután a részletkérdésekre terjeszkedett ki.

Éjjel jelentik: Friedjung egész nap beszélt. Magyarországot érintő beszédéből különösen ezeket emeljük ki:

Friedjung elmondotta, hogy Lengyel Zoltán, Hock János és Rákosi Viktor képviselők Szerbiában voltak és ott Ausztria ellen dolgoztak. Azok a képviselők, akiket cikkében felsorol: Supiló, Pribicsevics és Budiszavljevics horvát képviselők, de különösen Supiló, évek hosszú során keresztül a szerb kormánytól pénzeket kaptak. Supiló 1907-ben a nála levő akták szerint, nem kevesebb, mint hater ezer frankot vett fel, amely összeget 1908. és 1909-ben, tehát ugyanabban az időben, mikor a magyar koalícióval szövetkeztek, szintén kapta.

Beszéde végén azt mondja, a vád szerint ő hazaárulással vádolta cikkében ezeket a képviselőket. Ki kell jelentenie, ez nem igaz. Nem akarja ezeket a képviselőket egy sorba állítani idősb Andrássy Gyula gróffal, aki szintén hazaárulással volt vádolva, de aki a királynak valóságos belső titkos tanácsosa és külügyminisztere lett. Ezek az urak nem méltók arra, hogy egy sorba helyezzem őket ilyen politikai idealizmusból elkövetett árulással. Ezek az urak a legközönségesebb politikai szédelőgök és életének legnagyobb elégtétele, hogy leránthatta róluk a leplet.

A tárgyalást holnap folytatják.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A magántisztviselők egyesületének elnöksége ezúton kéri a t. választmányi tagokat, hogy a Fehér Kereszt szállóban levő egyesületi helyiségben tartandó választmányi ülésen, tekintettel a tárgyalandó ügyek fontosságára, teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

APRÓ TRÉFAK.

— Fővárosi levél. —

(Liliom.) Az irodalmi berkekben a legizgalmasabb téma most Molnár Ferenc új darabja, a *Liliom*. A közönség tegnap este ítélte a nagy reklámmal beharangozott színpadi szenzációról és ez az ítélet is amellel szól, hogy a darab elsősorban az irodalomé és csak másodsorban a színpadé. Ez az oka, hogy nemcsak a színházi szerzők kasztjában, hanem a legszélesebb írói körökben is nagy emóciót keltett a merőben új és merész darab és mindenféle élénk viták folynak a drámai alkotás evolúciójának e csodálatos jelenségéről. Egyik társaságban Heltai Jenőhöz, aki színműírói dolgokban mindenesetre nagyon kompetens, azt a kérdést intézték, mekkora irodalmi értéket tulajdonít ő a furorét csináló újdonságnak. Heltai gondolkodóba esett:

— Hát mit mondjak nektek — válaszolta — például a *kuruzsló* című darab, amelynek végre szintén volt színpadi sikere, úgy viszonylik a *Liliom*-hoz, mint Bováryné egy hétfői zuglaphoz.

Szomaházy István, mint hétfői lap szerkesztője találva érezte magát és sietett finoman distingválgni.

— Nem szabad azonban elfelejteni, — egészítette ki maliciózan Heltai kritikáját — hogy a Bovárynéét *Floubert* írta, a hétfői zuglapot pedig a — revolver írja.

(Meggyőződésből.) Politikusok között történt. Egy Jueth-párti képviselő azt mesélte egy Kossuth Ferenc párti képviselőnek, hogy ő meggyőződésből követeli az önálló bankot. Mire ez éktelen haragra lobbant és elmondta a következő anekdotát:

A vasuti kupében összetalálkozott három zsidó és a vonat elindulásától számított első félórán kiderült, hogy mind a három csak — volt. Csodálatos véletlenképpen három új keresztény polgártárs találkozott össze. Természetesen az üzletéről folyt a szó és a kikeresztelkedés okáról. Az egyik, a legfiatalabb, felsőhajtott és azt mondta:

— Én szerelemből tettem.

— Ideális ember! — replikázott a másik. — Mit tagadjam, én érdekből csináltam.

— Látják — hivalkodott a harmadik — én becsületesebb voltam, engem a meggyőződés vezetett.

— Hallja — fenyegetőzött az érdek-katolikus — mesélje ezt a keresztényeknek!

(Az áldás.) A Rákóczi-uton, egyik ismert vendéglőben mesélik a pincérek, asztalról-asztalra járva, a következő mulatságos históriát: A múlt hét szombatján beállított a vendéglőbe egy nagyszakálu, kaftános zsidó. Humores ember volt, mert már a leves rendelésénél jól tartotta zsargonba ojtott ötletekkel a kiszolgáló pincéért. Hozták a levest, ránéz, egyszerre csak fölgrrik, kivesz az asztalon fekvő zacskóból egy imaköpenyt, betakarja a fejét és lázas hajlongások közben elkezd mormolni. A pincérek megrémültek, odarohantak az ájtatoskodó atyafihoz és ijedten kérdezték, hogy az istenért, mit művel. A talmudista kajánul rájuk néz, aztán a levesre és keserű humorral válaszol:

— Áldást mondok. Most eszem az első ideit legyet.

TANÜGY.

(—) Iskola építkezések. A mai közgyűlés a tanács javaslatára elhatározta, hogy memorandumban kéri a kereskedelmi kormányt, építse fel az új fa- és fémipariskolát s a felszerelés költségeit is viselje, továbbá a tanonc-otthon fenntartásához évi 15 ezer koronával járjon hozzá. A memorandumot Vörjassy Lajos pedagógusvezetője alatt egy küldöttség terjeszti a miniszterhez. — A felső leányiskolára

nézve a közgyűlés úgy határozott, hogy felírja a kultuszminiszterhez s a feliratban ingyentelket ajánl fel az iskola céljaira s egyúttal kéri a minisztert, oldja fel a várost az építés kötelezettsége alól. Ezt a kérelmet is küldöttség terjeszti a miniszterhez.

Tisza István gróf Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 3.

Előkelő, érdekes vendége van szerda óta Arad városának. Itt időzik Tisza István gróf, a volt kormányelnök, aki politikai passzivitásában is egyike az ország legjelentősebb és legtiszteltebb államférfiainak. Tisza gróf nejevel szerdán este Nagyvárad felől érkezett Aradra, ahol tudvalevőleg fia, ifjabb Tisza István gróf, mint huszárönkéntes szolgál. A volt miniszterelnök aradi tartózkodása tehát tisztán családi jellegű és ennek tudható be, hogy Tisza látogatókat is alig fogadott és távol tartotta magát a nyilvános szerepléstől.

A volt miniszterelnöknek és nejeinek látogatása váratlanul történt és így esett meg, hogy ifjabb Tisza gróf tegnap este nem is volt Aradon és csak ma reggel érkezett vissza Budapestről. Tisza István és neje a Központi szálloda két elsőemeleti szobájában laknak, a mai napot együtt töltötték a fiatal gróffal és holnap reggel utaznak vissza Nagyváradra.

Tisza István ma délelőtt látogatást tett Urbán Iván nyugalmazott főispánnál, akihez régi személyes és politikai barátság fűzi. Délben lekötélő szívélyességgel fogadta szállodabeli lakásán az *Aradi Közlöny* szerkesztőjét. Az aktuális politikai eseményekről a nyilvánosság számára nem nyilatkozott, kifejezetten ragaszkodva ahhoz az elvéhez, hogy a hallgatásban mindig nagy erő rejlik. Mikor a beszélgetés során arra terelődött a szó, hogy az események fényesen igazolták Tisza István politikáját, a volt miniszterelnök ennyit mondott:

— Őszintén és szívből sajnálom, hogy igazoltak. Vajha igazolatlanul maradtam volna!

Tisza gróf elmondotta ezután, hogy a múlt napokban Kolozsvár mellett, Zsukon volt, ahol sporttal töltötte idejét. Régi szembajára vonatkozólag megjegyezte, hogy egyik szemével már teljesen jól lát, a másik is már annyira javult, hogy mihamarább operációnak veheti alá magát.

— Akkor végre — mondotta Tisza István — nekem is részem lehet megint abban a nagy élvezetben, hogy mind a két szememmel láthatok.

A volt kormányelnöknel, aki különben pompás, friss, egészséges színben van, ma *Orkonyi* Lajos huszárkapitány, az önkéntes iskola parancsnoka teljes katonai diszben tisztelgett szállóbeli lakásán.

Este, Tisza István gróf és neje a Boros Béni-tér 7. szám alatt levő huszárönkéntesi szállón, — ahol fia is lakik, — estebéden vett részt, amelyen a grófi páron kívül hét huszárönkéntes és *Orkonyi* kapitány, iskola-parancsnok volt jelen.

Macedon bandavezér Budapesten.

Beszélgetés Zogroffal.

Távirati tudósítás.

Arad, december 9.

Mikor a török alkotmányos éra megkezdődött, az egész világ szimpátiával fogadta az ifju-törökök sikereit és mindenféle reménykedések abban, hogy Törökországra új jövő vár. Ezek a remények csak részben váltak valóra. Az évszázados egyeduralom sokkal mélyebb nyomokat hagyott a török világban, semhogy az összes bajokat máról-holnapra orvosolni lehetett volna.

A bandák emiatt tovább szervezkedtek és Zogroff bandafőnök, akit a meggyilkolt Sarafoff Boris utódjává tettek meg, mindent elkövetett, hogy újabb felfordulást idézzen elő.

A bandák vezére, Zogroff két-három heti utazás után a napokban Budapestre érkezett s itt Narikoff nevű elvtársánál szállt meg. Egy újságírónak alkalmá volt a bandavezérrel beszélgetést folytatni és megtudni, hogy mit terveznek a bandák és mit akar az ő vezérük, Zogroff. A bandavezér érdekes ember. Intelligenciája nem mindennapi. Katonaember, ak a bolgár hadseregben kapitány volt, de az elvei miatt ott kellett hagynia. Akkor csatlakozott a bandához, a hol mindjárt vezető szerephez jutott. 1902-ben és 1903-ban több felkelést rendezett Macedóniában, a törökök ellen. Ő sincs megelégedve az ifju-törökök által inaugurált politikával, sőt veszedelmes ellensége a török alkotmánynak.

Mit is akar tulajdonképpen Zogroff. Elmondja ő maga, egészen nyíltan, őszintén:

— Törökország alkotmányos állam lett ugyan, de a helyzet ugyanaz, sőt rosszabb, veszedelmesebb, mint volt a zsarnok, kegyetlen II. Abdul Hamid alatt. Megvallom, utazásomnak jelentős célja van. És a viszonyok alakulása úgy hozhatja magával, hogy szerepemet sikerrel tölthetem be. Jelenleg hat szervezett bandám van, akikkel márciusban, ha addig a helyzet nem változik, újabb felkelést indítok Törökország ellen. Jelenleg az a misszióm, hogy előkészítsem Macedónia okkupációját. Ez a monarchia távoli terve és ezt szeretném siettetni. Hogy sikerül-e, majd elvállik. Mi nem engedünk és annyi bizonyos, hogy tavasszal megint kigyuladnak a fölkelés lángjai és mi elszántan megyünk előre.

Igy beszélt Zogroff, a bandák vezére. Hogy mennyi jelentőséget tulajdonítsanak a szavainak, azt ő maga is mindenkire bizza.

VÁROS ÉS MEGYE.

Dalárda Merczyfalván. Tudósítónk jelenti: Schiller György merczyfalvai róm. kat. plébános és a tantestület tagjai: névszerint Willkomm Márton, Lamert Antal és Czirener Lőrinc tanítók buzgólkodásának eredményeképp új dalárda létesült Merczyfalván. Feladatául nemcsak a világi éneklésben való jártasságot tűzte ki, hanem a mise alatti éneklést is. Az alakuló gyűlésen megejtették a tisztviselő-választást is. Elnök lett: Braun János földbirtokos. Alelnök: Krausz Ferenc földműves. Jegyző: Lamert Antal. Pénztárnok: Taubert Márton. Választottak ezenkívül még 12 választmányi tagot. Az új dalárda karnagya Willkomm Márton, míg helyettese Czirener Lőrinc fő-, illetve segédkántor lett. A dalárda működését azonnal meg is kezdte.

Kultúra és sertésnyár.

A mai közgyűlésből.

Ma volt az első alkalom ahhoz, hogy Kovács Vince ajkáról a kulturát nagyobb adagolásban kapja a közgyűlés. A tárgysorozaton háromszor szerepelt a kulturatanácsos és a törvényhatósági bizottság tagjai, mint a rossz nyelvek beszélők, azzal bucsuztak otthon, hogy eltekintve a tárgysorozat hatvannyolc pontjától, egyéb okok miatt is csak úgy tíz óra felé votódnek haza. Sőt a tanács két legöregebb és e szerint két legtapasztaltabb tagja is, már a közgyűlés előtt szűkebbkörű ülésben elhatározta, hogy a kulturatanácsost figyelmeztetik „az idő pénz” igazságára és megkérik, hogy fogja rövidre a mondandóját, illetve togye jégre ez egyszer a kultúra iránt érzett forró szerelmét.

Sorshuzás után Reicher Károly főügyészre várt ez a feladat, aki azzal az indoklással, hogy még soha olyan fontos ügy nem volt napirenden, mint a kulturpalota ügye, azt tanácsolta a megjelent kulturatanácsnoknak, hogyha igazi hatást akar elérni, akkor csak ennyit mondjon:

— A közgyűlés már unalomig ismeri a szönyegen forgó kérdést és ajánlom a tanács javaslatainak elfogadását.

Mikor Otthellónak tudtul adták Desdemona hűtlenségét, olyan csipést nem érzett a szíve táján, mint a kulturatanácsos. Szinte hallani lehetett, amint gyönyörű beszéde — a kutba esett.

Míg azonban reá került a sor, valahogy kibálázta és mikor a kulturpalota építésének szükségességét volt bizonyítandó a városatyák előtt, az ujká körül kaján mosoly húzódott meg és egyik szemével a főügyészre sandítva két kézzel rázta ki bőségszarujából mindazt a szépet és jót, ami a Baross-parki palotában és a körül reánk, boldog aradiakra a kulturatanácsnok ígérete szerint várni fog.

A főügyész a beszéd hatása alatt egyre fogyott és kisebbedett. Kovács Vince, tekintettel a közgyűlés fagyos hangulatára, már megtette a kulturpalotát „a hazaszeretet meleg templomának”, melyet a város e szerint *fűteni* lesz köteles, de a sláger ezután vágta ki.

Megrántotta a zsakettje balszárnyát, két menykővet lövelt szemével Reicher Károly felé és feltárta a perspektívát.

— Ha felépítjük úgy a kulturpalotát, a mint a miniszter akarja, — mondotta Kovács Vince Bánk-bán hangján, — akkor egy távoli célt is érünk el. *Arad is kap egy kulturközpontot* abból a hétből, melyet az országban szét fog osztani a kormány. És ez hatott. Hiába szólt oda a tanácsi asztal felé Szalai Arndold dr.:

— Rövidebben előadni!

Hiába tartott előadást a szomszédjainak Müller Károly a szülési fájdalmakról, a kulturatanácsos élvezni akarta a hatását. És élvezte még egy félóraig.

Semmi sem tartván örökké, a mai közgyűlésnek sem engedte meg a sors, hogy a fantázia szárnyain repülve sokáig furdessé képzeletét abban a jövőben, melyet Kovács Vince előtte feltárt.

Avarffy Géza érces baritonja felrázta az álmodozókat káprázatos ábrándozásukból, hogy egy szebb vidékre, egy szebb hazába kalauzolja. És bevezette a közgyűlést — a készülő sertés-telepre.

— Ez az a föld, melyért annyi évezredekben át nem hiába küzdött az emberiség. Ez a csoda ország, mely feleslegessé tesz minden mást ebben a városban.

Ha nem is szóról szóra így, de értelem szerint ezeket mondotta Avarffy Géza. Rövid fejszámítás után ugyanis megtalálta arra a kérdésre a

feleletet, melyet egy másik honfitársunk vetett fel.

— Miért nem boldog a magyar? — kérdezte Szemere Miklós.

— Azért, mert nincs sertésnyár Aradon, feleli Avarffy Géza.

— Sertésnyár kell, — dörgi ő — nem pedig vaggongyár. Minek a vaggongyár? *Ugyis egy sinű vasuton járunk maholnap*, — így érvelt a sertésnyár mellett Avarffy Géza.

— És repülőgépen! — kiáltja felé valaki.

— Ugy van, ragadja meg a segítő szót, de a sertésnyár a jövő zenéje.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek: A botrány, színmű. C bérlet.
Szombat: Faust, opera. Odry Antal vendégfel-léptével. (A bérlet.)

A botrány.

Színmű, írta Henri Bataille. Az aradi Nemzeti Színház mai bemutatója.

A mai premier jó szignaturával volt előlva. Henri Bataille a kitűnő nevű francia színpadi szerzők közül való, akinek ez a drámája a külföld nagyobb színpadjait diadallal járta be. Tulajdonképen a hatások mesterei aláfestése, a helyzetek érdekfeszítő kidolgozása és az előadás menetének mégis mindvégig biztos kézzel való vezetése az, amely leköti a darabnál a figyelmet, anélkül, hogy valami mélyebb igazságot, igaz realizmust, pszichológiát találjunk benne. Csak amikor három felvonáson keresztül látnok alkalmazni mindenféle bernsteini hatásokat, a negyedik felvonásban, a befejezésnél kapunk a szerzőtől valami emberit, igazat, szépet.

Ferioul gazdag nagyiparos, boldog nyugalomban él feleségével, kis gyermekeivel. A feleség: Charlotte szereti férjét és gyermekeit, de egy gyöngy, önfelelt pillanatban odadobja magát egy ügyes kalandornak, Artanezzo-nak karmái közé, aki sima modorával, behízogó kedvességével, biztos fellépésével, rövid idő alatt teljesen behálózta a tapasztalatlan asszonyt. Charlotte csak akkor jön tudatára bal-lépésének és csak akkor ismeri fel Artanezzo-ban a kalandort, amidőn az, hogy pénzszerzőjét kielégítse, még a gyűrűt is hajlandó elfogadni az áldozatától. Charlotte fájdalmas szívvel tudatára ébred annak, hogy Artanezzo csak anyagi érdekből színelte szerelmet.

A fiatal asszonynak — akinek férje mit sem tud a viszonyról, sőt nem is ismeri Artanezzot, — most legfőbb célja titkát megőrizni. Artanezzo szerelmes levelekkel árasztja el, majd nyomoráról beszél írásaiban, mire az asszony pénzt küld neki. De ez nem elég. Egy ékszerésznél Charlotte nevében nagyobb összeget vesz kölcsön, sőt később megjelenik a mit sem sejtő férj házában, akivel üzleti tárgyalásokba bocsájtkozik, hogy az asszonyt újból megkörnyákezhesse. Charlotte azt hiszi, újból zsarolni akar, megvetően elfordul tőle és hitetlenül hallgatja szerelmi vallomásait. De, — és itt egy meglepő fordulat következik, — Artanezzo, szerelmes szavainak nyomatékául, leteszi mindazokat a leveleket, arcképet, emlékeket, amelyek Charlotte-t kompromitálhatnak. Megindító szavakkal érvel amellett, hogy ő Charlottet igazán, őszintén szereti. A fiatal asszonyt, anélkül, hogy a hitvesi hűségében megingatná, ellágyítja Artanezzo-nak ez az önzetlen tette és békével válik el tőle, hogy többé sohase lássa viszont.

De a féltékenyen őrzött titkot a férj, Ferioul mégis megtudja. Az ékszerész feljelenti Artanezzot, akinek ügyében Charlotte-t is megidé-

zik és az eljárás során Parizot, a család bizalmasa mindent elmond a férjnek. A lelki gyötrelmek egész sorozatát állja ki ebben a felvonásban úgy a feleség, mint a férj, aki nem árulja el, a botrány elkerülése végett, még a feleségének sem, hogy bírja titkát.

A negyedik felvonás van a legszebben megkonstruálva. A tárgyalásról hazajön a feleség. A férj színel barátságosan fogadja, de később kitör belőle a fájdalom, arcába vágja az asszonynak hűtlenségét. Charlotte látva, hogy hiába küzdött titka megőrzéséért, leborul férje előtt és könyörög neki, ölje meg, szabadítsa meg gyötrelmeitől, egy önfelelt, gyöngy pillanatának keserű következményeitől. Ferioul ellágyul, beszélni kezd hosszan a morálról, kötelességről, miközben az elfáradt Charlotte elszunnyad és már nem hallja Ferioul megbocsájtó szavait.

A darabnak óriási hatása volt, különösen a második és harmadik felvonás érdekfeszítő jeleneteinek. Az előadás is jó volt. Az est sikere a két főszereplőt: *Kesztlernét* (Charlotte) és *Ditróit* (Artanezzo) illeti, akik mindketten tökéletes, művészi alakítást nyújtottak. Kesztlerné igaz bensőséggel játszotta a szenvedő, büneiért vezekelő, fájdalmas asszonyt. Ditrói alakítása is elsőrendű volt és a mai estéje egyike volt legnagyobb sikerű fellépéseinek. A második felvonásban a nyílt színen is kitapsolták. *Kesztler* jó volt, csak a negyedik felvonásban, amikor az erkölcsről beszélt, volt inkább akadémikus, mint emberi és igaz.

V. M.

* A színgazgató szerződésének meghosszabbítása. A mai közgyűlés a tanács javaslatára, arra való tekintettel, hogy *Szendrey Mihály* színgazgató működése általános meglegedéssel találkozott, a várossal kötött szerződését újabb 3 évre meghosszabbítja és kimondja, hogy a módosított szerződés már 1909. október elsején lép életbe. A közgyűlés *Lits Antal* és társainak kabaré előadások tartására irányuló kérelmét elutasította.

* Hirtelen szerepváltozások. Szerdán este váratlan meglepetés érte az aradi színház igazgatóságát és az „*Elvált asszony*” közönségét. Este hat óra után *B. Szabó József*, a társulat énekes bonvivántja azt közölte *Szendrey Mihály* igazgatóval, hogy nem tud föllépni az „*Elvált asszony*”-ban, mert a torka fölmondta a szolgálatot. Elképzelhető az a megdöbbenés, amely a színháznál keletkezett, mert hiszen *B. Szabó* szerepe egyik értékes része az „*Elvált asszony*” című operettnak. Kénytelen volt a direktor fölkerüni *Beregi Sándort*, a társulat lírai szerelmesét, aki tudvalevőleg több énekes szerepben aratott már sikert, hogy hirtelen tanulja be a nehéz partitúrát. *Beregi* szerepét viszont *Delli Lajos* vállalta magára. Ez agyors szerepváltozás természetesen meglátszott az előadáson, amelynek publikuma különben kitűnően mulatott és sokat tapsolt a nem várt szerepcserére okozta kisebb fogyatékoságoknak. A szereplőket, különösen *Dióssy Nusit*, *Szendrey-nét* és *Beregit* nyílt színen is sűrűn kitapsolták.

* A mai felolvasás. *Cholnoky Jenő* dr. kolozsvári egyetemi tanár pénteken délben érkezik Aradra Budapestről, ahol a Földrajzi Társaság csütörtöki felolvasó ülésén vett részt. A népszerű előadó mai felolvasása iránt különösen nagy az érdeklődés, tudományos értéke és aktuális volta miatt. Sok szép képpel fogja előadását illusztrálni. A vetítést, mint eddig is, *Rozsnyay József* dr. fogja végezni. Az előadás a városháza nagytermében délután 5 órakor kezdődik. Jegyeket 1 koronáért a pénztárnál is válthatnak, akik nem tagjai a Kélcsey-egye-

sületnek. Az egyesület könyvtára pénteken zárva van.

* Szendrey Mihály Ünneplése. Abból az alkalomból, hogy a törvényhatósági bizottság egyhangulag elismerte Szendrey Mihály szinigazgatónak az aradi szinművészet körül szerzett érdemeit és szerződését további három évre meghosszabbította, Arad előkelő bohém társadalmának nemes Liliom-rendje egyik őstagját és alapítóját ünnepelni jött össze a Fehér Kereszt külön termében. A rendkívül jól sikerült estély megnyitójául a rend tagjai közé iktatta *Nikolics Dömének*, az elnöknek felszólítására annak írődeákja, *Keppes Márton* szellemes rigmusok keretében *Stauber Józsefet* és *Leövey Leót*. *Stauber* ezt a magas kitüntetést *Barabás Bélára*, a főpatronusra mondott meleg hangú köszöntőben hálálta meg, élve *Barabást*, mint a legnépszerűbb államférfut. *Szudy Elemér* Szendreyt üdvözölte. *Nikolics Döme* a művészeteket mindig pártoló művész-polgármesterre, *Institoris Kálmánra* ültette poharát, míg Szendrey Mihály egy rendkívül szellemes dikció keretében *Varjassy Lajos* polgármesternek és *Barabás Bélának* mondott köszönetet támogatásukért. *Virágh Lajos* a hölgyeket éltette *Mandl Vilmos dr.* a szintársulat tagjairól emlékezett meg színes szavakban, míg *Institoris Kálmán* régi idők régi emlékeit, a maga szinpadai szereplését és a Liliom-rend megalapításának bohókás történetét vonultatta el. *Barabás Béla* ötletes és sokszor harsogó kacajt fakasztó szavakkal méltatta Szendrey példás igazgatói működését és boldog családi életének zavartalanságára ültetett poharat. A rendkívül nagyszerű estélyen résztvevők még sokáig voltak együtt, *Gergely Vilmos* zenekarának kitűnő játékát hallgatva. A vidám bohémiában megjelentek közül a következőket sikerült feljegyezni:

Szendrey Mihályné, *Kulesár Lajosné*, *Delli Lajosné*, *Farkas Ferencné*, *Wlassák Vilma*, *Kun Irén*, *Institoris Kálmán*, *Varjassy Lajos*, *Barabás Béla*, *Nikolics Döme*, *Virágh Lajos*, *Mandl Vilmos dr.*, *Szendrey Mihály*, *Stauber József*, *Szudy Elemér*, *Delli Lajos*, *Foder Ödön dr.*, *Ferrari D'Albaredo*, *Sugár Jenő dr.*, *Ransburg Sándor*, *Farkas Ferenc*, *Parecz László*, stb. stb.

* A Csöppség. Érdekes előadás lesz vasárnap este a színházban. Fényes Samu nagyszerű vígjátéka, a *Csőppség* kerül színre, a mely annak idején óriási sikereket aratott Aradon is. A *Csőppség* címszeropét *Dióssy Nusi* fogja játszani. Ez a szerep tulajdonképpen énekes szerep s a vidéken, mivel nem voltak énekes színésznők, az énekrészeket kihagyták s a naivák játszották. *Dióssy Nusi* volt az egyetlen énekes színésznő, aki Nagyváradon nagy sikerrel játszotta a *Csőppséget* s vasárnap este az aradi közönségnek is bemutatja ezt az alakítását.

* Aradváros előkelő zeneértő közönségének legközelebbi találkozója a január 9-iki Culp hangverseny lesz. *Weisz Leó*.

* A Royal-Orfeum decemberi műsorát a legteljesebb sikerrel mutatták be. Az új variétészámek közül a *Les Lebrüns* csodálatos akrobatá tánca, a *Vallières-duó* és *Les Vestalles* keltenek hatást. A keztyűsbolt című új bohózatot pedig rengeteg sokat kacag a közönség. A műsor fővonzóerejét továbbra is a *trabukói herceg*, ez a pompás operett, amely a héten már 25-ik előadásához érkezik el. *Szécsi Magda*, az operett egyik főszereplője már kigyógyult rekedtségéből és ismét átvette a buffólány szerepét. Gyárfás Dezsőt új otthonában is a régi szeretettel fogadta a közönség, amely tetszéséből bőven juttat a Zsur a legénylakásban című falrengető bohózatnak és a többi tizenkét elsőrangú műsorszámának is.

* Küzdelem az őserdők királyával. Az ember őstermészete még évezredek múlva sem vész ki teljesen. A repülőgépen levegővilágokat meghódító ember épen úgy felkeresi a titokzatos, izgató veszedelmet, mint az, aki Afrika, vagy Ázsia őserengeteiben elefántra vadászik. Izgatja és kihívja emberi önértékét a szüzi rengeteg hatalmas

egyeduralkodójának, az elefántnak kolosszális ereje, melyet az ember észsel, ügyességgel és raffinériával ellensúlyoz. Az *Uránia-színház* csütörtök esti műsorán egy szenzációsan elsőrendű érdekességű mozgófénykép ismerteti meg a nézőt a legszebb sportnak, az elefántvadászatnak óriási arányaival, lebilincselő változatosságu szépségeivel. Afrika és Ázsia irtatlan és végtelen őserdeiben két harcra Angolország legelőkelőbb vadásztársasága az elefánttal és ezer veszélyen át mégis hatalmába keríti a rengetegek királyát. Ez a kép csak egyik kiváló száma annak a nagy sikerrel biztó műsornak, mely csütörtökön kerül először színre. A sok humoros ötlet valósággal kergeti egymást a vásznon, melynek kacagató látványosságok sorozata. 791

Politikai teazsur.

Az aradi jótékony nőegyesület estélye.

*

Határozottan nagy szerencsénk van az aradi felruházásra szorult szegényeknek. A nyomorokon nemcsak buzgó és a jótékonyosság nemes érzésű áthatott urinők igyekeznek segíteni, hanem a politikusok is. Az aradi jótékony nőegyesület által rendezett teaestélyek tudvalevőleg mindig pompásan szeltek sikerülni. De a tegnapióról megállapítható, hogy az eddigieket fölülmulta. Ez egyrészt annak tulajdonítható, hogy a körültekintő hölgyrendezés nemcsak kitűnő teakról meg izletes süteményekről, hanem politikai pikantériáról is gondoskodott. A *Virág-Pollák-féle gyorstávirón* azt közli velünk a *MULATSÁG* rovat vezetője, hogy a teazsur előtt való napon így szólt özv. *Purgly Lajosné*, az egyesület elnöknője *Justh* idősebb leányához, akit tudvalevőleg *Purgly János* bir feleségül:

— Kedves hugám, gondoskodj róla, hogy az édesapád eljőjön a teazsurunkra.

— Minek kell ő ide? Hiszen kedves néném jobban tud elnökölni a zsuron, mint az apuskám.

— Mindegy leányom, nekünk nemcsak szép és érdekes hölgyekre, de érdekes férfiakra is szükségünk van. Ha te elhozod az édesapádat, én viszont gondoskodom arról, hogy *Barabás Béla* is ott legyen.

Miután így bájos asszonyi praktikával kieszeltek, hogy miképpen lehet nem sablonossá tenni a zsurt, nyugodtan hozzáláttak a tombolatárgyak összeválogatásához. Hogy mi minden kedves apróságot hordtak össze, azt legföljebb csak *Rónai A. János* tombola-szakértő tudná felsorolni.

Az apróságok mögött természetesen a nagyságok se hiányoztak: Ott voltak az aradi társadalom legelőkelőbbjei közül számosan. A legelőször érkező vendégek között megjelent *Justh Gyula*, a Ház volt elnöke, v. b. t. t., csanádmegyei nagybirtokos, ellenzéki vezérszónok, stb., stb., aki a *Salacz-utcai* oldalon levő teremben helyezkedett el övével együtt.

Tudni kell ugyanis, hogy a tegnapi teazsur számára a Központi szálló két nagy földszinti termét nyitották meg az előreláthatóan nagy közönségnek.

Miután *Justh* megtekintette a tombolatárgyakat, végig sétált a teremben és élvezettel hallgatta a sok bájos hölgynek — a *Zellner* karnagy dirigálta katonazenekar pompás muzsikájával összeolvadó — kedves csacsogását.

— Mit játszik a katonabanda? — tudakolta *Justh* egyik ismerősétől.

Az a programba pillantott és szólt:

— „Oh du liebe Gonda“...

— Szép magyar dal, — mondta *Justh* elégedetten.

Azután leült és az Aradi Közlönynek hozzá közeledő munkatársát megfenyegette:

— Hogy kiszínezték a budapesti lapok az én multkori aradi fogságomat, — mondta.

— Nem én vagyok a hibás, — szólt az újságíró. — A telefon az oka mindennek. Mire Aradról telefonon Budapestre ér a hír, akkorra a telefon rendszerint megnöveli.

— Akkor ez alapon Amerikában már bizonyosan azt olvasták, hogy engem tíz évre fogságba vetettek. Pedig mindössze annyi történt, hogy a szobalány sokáig volt oda a fiakkerért és én addig nem tudtam kijönni a lakásból.

A beszélgetés itt megakadt, mert hirtelen feltűnt *Barabás Béla* alakja. Egyenesen *Justh* felé tartott:

— Mit keresel itt Gyula? Talán máris fel akarsz ellenem lépni Aradon? — mondta a magyar delegáció volt elnöke a Ház volt elnökének.

— Eltaláltad, Béla.

— Na, akkor én elmegyek Makóra és fellépek a te kerületedben, — válaszolta *Barabás*.

Azután összehajoltak és suttogtak mindaddig, amíg meg nem kezdődött a tombola. Ekkor *Barabás* a politika vörösesszöke bálványától egy másik szöke bálvány mellé ült: egy feltűnően szép, fiatal szöke urnó mellett foglalt helyet s bizonyosan ez az axióma született meg benne: „A legnagyobb politikai sikernél is többet ér egy bájos asszony mosolya.“

Hogy a tombola pompásan sikerült, annak bizonyítására csak azt említjük föl, hogy a főrendező *Herman Gyuláné* urnó volt. A tombola kluja: *Justh Gyula* nyereménye, egy szép kis *Wertheim-kassza*. *Barabás* állítólag nevetve jegyezte meg:

— A kassza már megvan, csak a nemzeti bankot kell hozzá megszerezni. (=)

Lőporrobbanás.

Két sebesült.

Távirati tudósítás.

Arad, december 9

Hatalmas és következményeiben végzetes szerencsétlenséggel fenyegető lőporrobbanás történt ma délben Temesvárott a józsefvárosi Hunyadi-uton. *Jäger József*, vas- és fűszerkereskedőnek a Hunyadi-ut 33. szám alatt levő üzlethelyisége mögött elterülő raktárában történt a robbanás, melynek két áldozata van.

A fából készült raktárban sok vasáru volt elhelyezve és mintegy tíz kilogram lőpor. Kezéssel tizenkét óra előtt hatalmas robbanás reszkettette meg a levegőt, az egész környéken hallatszott a detonáció. A *Jäger* féle ház raktára nagy robajjal összeomlott, a szomszédos házak ablakai pedig esőrömpölve hullottak a földre. A következő percben óriási füstfelhő borította el a környéket.

A házbeliek ijedten szaladtak az udvarra, ahol borzalmas látvány tárult eléjük. Füsttől gomogó jelezték a néhány pillanat előtt még ép épületet. A szerencsétlenség alkalmával a raktárban volt *Helberg József*, tizennyolc éves kereskedő-segéd és *Dauerbach György* házmester, kiket az összeomló épület eltemetett. A helyszínre sietett mentők a két szerencsétlen embert kimentették, akik súlyos égési sebeket szenvedtek.

A szerencsétlenség úgy történt, hogy *Helberg József* a sötét szertárban keresett valamit. Gyufát gyújtott és ettől robbant fel a lőpor. A sebesülteket, akiket ki kellett ásnia a romok alól, az önkéntes mentők részesítették az első segélyben. Könnyebb sérülést szenvedett *Jäger József* neje is. A kár megközelíti az ötezer koronát, mert sok áru veszett oda.

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 10-én az időjárás: változékony, szeles, hűvösebb, sok helyütt csapadék.

— **Damjanichné emlékezete.** A mai közgyűlésen a törvényhatóság mélyen érzett részvételnek adott kifejezést özv. *Damjanich* Jánosné elhunyt felett, ezt a jegyzőkönyvben megörökíti és erről *Csernovics* Diodor dr. aradi jószágigazgatót, az elhunyt nagyasszony rokonát értesíti. A temetésen a polgármester megkeresésére *Barabás* Béla képviselte a várost és koszorút is helyezett a ravatalra. *Barabás* képviselte a várost a Kossuth mauzóleum leleplezési ünnepélyén is, amiről ma tett jelentést a törvényhatóságnak.

Özvegy *Damjanich* Jánosné halála alkalmából Somogy megye alispánja az alábbi részvételeket intézte az elhunyt családjához:

Méltóságos

mácsai Csernovics Diodor dr. urnak
miniszteri tanácsos, állami jószágigazgató

Arad.

Méltóságos Ur! Mély megilletődéssel olvastam özvegy *Damjanich* Jánosné született *Csernovics* Emilia urasszonynak. Méltóságod nagynevű rokonának halálhírét. A boldogult férje, a Hősök-Hőse, arany betűkkel véste be a nevét a történelem érelapjára, amely ragyogó fényvel fog tündökölni s emléke századok múlva is példaképpen fog állni azok előtt, akiknek szent ez a föld, amelynek minden rögét drága honfivér öntözte s szent a szabadság, melyért annyiszor küzdöttünk! A nagy küzdelem lezajlása után bekövetkezett örökgyásznapi óta, a Nagyasszony fájdalmára irt csak a jótékonyság gyakorlása hozott s ő, aki a gyászruhát soha le nem vette magáról, áldásos életét az ember szeretet magasztos hivatásának szentelte. A nagy hősnék méltó feleségét hosszú élettel áldotta meg a mindenség ura. Emlékét kegyelettel fogjuk őrizni! Somogyvármegye nevében őszinte igaz részvételemet fejezem ki méltóságodnak s kérem, hogy ezt a család többi tagjainak is tudomására adni méltóztassék. Kaposvár, 1909. évi december hó 6-án. *Kacsokovics*, alispán.

— **Udvari vadászatok** Kisjenőn. Kisjenőről jelentik: Ma este külön vonattal ideérkeztek *Augusztus* főhercegasszony, *József* főherceg, *Lipót* bajor herceg, hogy részt vegyenek a Kisjenőn tartandó vadászatokon. Kisérőjükben volt: *Libits* udvari tanácsos, *Üxküll* gróf, *Révay* Simon báró és *Vécsey* báró. Csatlakozni fognak a vadásztársasághoz *Fábry* Sándor, az Acev. vezérigazgatója, *Jankovich* Lőrinc mezőhegyesi jószágigazgató, *Urbán* Iván és *Fábián* László nyugalmazott főispánok Aradról, *Csukay* János kisjenői főszolgabíró és még többen.

— **Katonatisztek lakbéré.** A „Grazer Tagespost” jelenti, hogy a hadügyminisztérium legközelebbi rendeletet bocsát ki azon katonatisztekre nézve, akik a lakbér helyett természetbeni lakást kapnak. E szerint az ilyen tisztek a természetbeni lakáson felül egy harmadát kapják annak a lakbérnek, mely rangjuk és az illető város szerint való lakbérosztály után őket megilletné.

— **Junga Sebő áldozata** Fővárosi tudósítónk jelenti: *Mátyássy* Zoltán hadbiztost Kassáról Budapestre hozták és itt abban a helyőrségi kórházban helyezték el, ahonnan ugyanekkor *Junga* Sebőt Székesfehérvárra vitték. *Mátyássy* synak a karja rosszul forrt össze és most operálni kell. Az operációt *Pfann* dr. honvédorvos fogja végrehajtani.

— **Zavar az aradi telefonközpontban.** Az utóbbi hónapokban az aradi telefonközpontban, amelyet eddig mintaszerű intézménynek ismerünk, szigorúan ragaszkodnak ahhoz a szabályhoz, hogy a telefonelőfizetőket csak a szám bementése után kapcsolják. Ennek a rendelkezésnek helyességét mindenki elismeri s nem is ezt akarjuk szóvá tenni. Sok panaszos levél figyelmeztetett bennünket arra, amiről magunk is meggyőződünk, hogy a telefonszám bementése után hirtelen mintha vonalzavar állana be s emiatt a központ helytelen számot kapcsol. Természetesen ebből nem kevés kellemetlenség származik a telefonhasználatára utalt közönségre. A postafőnökség mindenre kiterjedő figyelme bizonnyára orvosolni fogja a telefonzavar-okozta mizériákat.

— **Egy szerzetes afférja.** Makóról táviratozzák: Csanádmegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt ülést tartott, amelyen *Justh* Gyula és *Návay* Lajos is résztvettek. *Láng* István tanfelügyelő bejelentett: az ülésen, hogy a múlt hónapban a mezőkövácsházi állami iskolában megjelent *Birn* szerzetes és a tanítótól azt követelte, hogy egy református gyermek felvételi lapját úgy igazítsa, hogy a gyermek katolikus vallásuként szerepeljen. A tanító, hivatkozván a szabályokra, ezt megtagadta, s a szerzetest sértő fellépésére felhívta, hogy a termet hagyja el. Az esetről hivatalos jelentést tettek a szerzetes felettes hatóságának, *Rózsa* János esperesnek, aki azonban a szerzetes eljárását helyeselte. A tanfelügyelő jelentése következtében a szerzetes ellen a kihágási eljárást megindították. Az esetről jelentést tesznek a megyés püspöknek is.

— **A kulturpalota építése.** Arad törvényhatósága mai határozatával kimondotta, hogy a kulturpalota építésének évek óta húzódó kérdését azzal oldja meg, hogy elrendeli az építkezés végrehajtását. Elfogadta a tanácsnak javaslatát és kimondotta, hogy *Szántay* Lajos műépítész tervei alapján 635 ezer koronában állapítja meg az építkezési költségeket, a palota fenntartási költségeire nyolc ezer koronát állít be költségvetésébe és az állami hozzájáruláson felül szükséges tökélet folyó számla kölcsön alakjában veszi fel, melyet a palota jövedelméből fedez. A közgyűlés megbizta a tanácsot, hogy e határozat kormányhatósági jóváhagyása után az építkezéshez lásson hozzá és írja ki a versenytárgyalást.

— **Hofrichter főhadnagy ügye.** Bécsből táviratozzák: *Pressburger* dr. ügyvéd a Hofrichter család nevében ma délelőtt meglátogatta *Schönaich* közös hadügyminisztert és három kérdést terjesztett elő. Kérte először: engedje meg a hadügyminiszter, hogy ő mint ügyvéd *Kunz* százados-hadbíró elé terjeszthesse a mérgezési ügyre vonatkozó újabb adatokat. Továbbá engedélyt kért arra, hogy Hofrichterrel *Kunz* jelenlétében beszélgethessen. Végül kérte a hadügyminisztert, engedje meg, hogy ő a főtárgyaláson mint ügyvéd szerepelhessen. A hadügyminiszter — mint jelentik — az első két kérdést teljesíteni fogja, a harmadikat valószínűleg el fogja utasítani. *Schönaich* külön kihallgatáson fog megjelenni a király előtt, hogy az ügyvéd kéréseit a felségnek is előterjessze.

— **Lipót király betegsége.** Brüsszelből jelentik: Lipót királyon néhány nap óta a medves időjárás következtében ismét erőt vett régi lábreamója, minek folytán a király ágyhoz van kötve. Hivatalosan ugyan szépítik a dolgot és a kiadott orvosi bulletinek semmi komolyabb bajról nem beszélnek, de tény az, hogy a király állapota súlyosabb, mint hivatalosan bevallják. Habár közvetlen veszedelem nincs is, de lábaja komoly, az üszkösödés fölfelé terjed, már pedig ilyen korban lassu és fájdalmas halál vár a betegekre.

— **Kép Aradmegyéből.** Az aradmegyei kórház 17. számú szobájában 10 nap óta lázban fekszik *Rosenthal* Zoltán dr. gurahonci körorvos. Az életerős, 38 éves ember, ki még pár nap előtt nagyszámu betegek között sürgőt-forgott, ma összetörve, megöregedve fekszik a tifuszbetegség kínjai között. Az alábbiak megmagyarázzák azt, hogy miért beteg ez az orvos. A gurahonci körhöz huszonkét község tartozik, melyek nagyobb részében megmagyarázhatatlan okból állandóan járvány uralkodik. Ezidőszert két községben valóságos dühöng a tifusz, 4-5 községben a difteritisz és a többiben sarlach és sok egyéb betegségek ütöttek tanyát. Elképzelhető tehát, hogy egy orvosnak milyen emberfölötti munkát kell végezni akkor, ha ez olyan tulzottan lelkiismeretes is, mint *Rosenthal* Zoltán dr. Ő tehát éjjel-nappal egyik betegről a másikhoz ment, két hónap óta majdnem megállás nélkül. Nem csodálni való tehát, ha e munka közben, mely elcsigázta, elerőtleníti a legerősebb embert is, megkapta a ragályos betegséget. Mint örömmel értesülünk, az orvos különben már túl van a veszélyen.

— **Halálozások.** *Jausz* Oszkárnak, a ménesi állami vincellériskola igazgatójának ifju hitvese, született *Gayer* Berta tegnap este 8 órakor Ménesen, életének 28, boldog házasságának tizedik évében elhunyt. Az urinő agyhártyagyuladást kapott s egy napi szenvedés után elhunyt. Férjén kívül kis leánya és előkelő rokonság gyászolja. Pénteken délután 3 órakor temetik a ménesi kincstári kápolna előtti területől.

Özv. *farádi Vörös* Vidorné, szül. nemeskosztolányi *Kosztolányi* Aranka december 9-én, hajnali 3 órakor, életének 48 ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Földi maradványait e hó 11-én, délután fél 3 órakor fogják *Pölteberg* Ernő utca 8. sz. gyászházba a helybeli felső-temetőben örök nyugalomra helyezni. Az elhunyt özvegye *Vörös* Vidornak, Aradmegye t. főügyészének, az Alföld volt szerkesztőjének.

Özvegy *Köpf* Györgyné, földbirtokos, tegnap délután Pécskán rövid szenvedés után, tüdőgyulladás következtében meghalt. Holnap délután 3 órakor temetik Pécskán. Az elhunyt urinőben *Köpf* János dr. aradi ügyvéd édesanyját gyászolja.

Horváth Gézáné szül. szenttamási *Mahler* Lenke december 7-én éjjeli 12 órakor, életének 28 ik évében, házassága 19 ik hónapjában hosszas szenvedés után elhunyt. December 9-én d. u. fél 3 órakor temették *Asztalos* Sándor u. 1. számú házból.

— **A közigazgatási bizottság új tagjai.** A törvény értelmében a közigazgatási bizottság év végével kilépő tagjainak helyébe a decemberi közgyűlés küld ki titkos szavazással megválasztott tagokat. A ma tartott törvényhatósági közgyűlés *Müller* Károlyt 68, *Nesnera* Aladárt 67, *Nagy* Sándor drt 67, *Robitsek* Ágoston drt 67 és *Mülek* Lajos drt 68 szóval választotta meg. A nevezettek mandátuma járt le az év végével.

— **A megsértett miniszterelnök.** Londonból jelentik: Londonban és Newyorkban napok óta másról se beszélnek, mint arról a költemény-kötetről, amely egyidejűleg látott napvilágot a két fővárosban. A verskötet szerzője egy eléggé ismert angol költő, Watson William. A kötetnek azonban nem a szerző kölesönöz érdekességét, hanem az első költemény, amelynek ez a címe: „A kigyónyelvű asszony” s amelyben az angol miniszterelnök, Lord Asquith feleségét és leányát, a huszonkét éves Violetet csempüli le a költő. Szívtelen, rosszakaratu, gonosz nőknek jellemzi Mrs. Asquithet és leányait, akiknek egyedüli célja a politikai és társadalmi életben való érvényesülés és előrelépés. A költő személyesen átutazott Amerikába, hogy ebből a botrányból tőkét kovácsoljon. Az amerikai lapok legutóbbi vasárnapi számában hosszabb cikket tett közzé, melyben leírja tapasztalatait egy teaestról, melyet Asquithéknél töltött el. Főképp ennek az estnek benyomásai szolgálták költeménye kutforrásul. A költemény Amerikában sokkal nagyobb feltűnést keltett, mint Angliában, mert itt a költőt jól ismerik. Ő volt az, aki az angol-bur háboruban a burokat dicsőítette költeményeiben. Egy ízben már elmezavar is vett rajta erőt. Csaknem teljesen ruhátlanul égett fel-alá a Windsor parkban. Hogy Asquithék mégis megnyitották előtte szalonukat, azon nem lehet csodálkozni, mert a miniszterelnök neje egyike Anglia legszeretelméltóbb hölgyeinek. Londoni körök azt tartják, hogy a költemény nem más, mint boszu műve. Watson egy állásért pályázott és minthogy azt nem kapta meg, ilyen nemtelen módon állt boszút. Az amerikai sajtó természetesen örvend a botránynak. Mint a World írja, egy elsőrangú varieté tulajdonosa 25000 korona hoti tiszteletdíjat ajánlott fel a költőnek, ha személyesen szavalja el esténként a költeményt.

— **Cook bizonyítékai.** Koppenhágából jelentik: Ma délelőtt ideérkezett Cook dr. magántitkára, Landsdale. Magával hozta a Cook északsarki utjáról szóló bizonyítékokat, amelyeket az itteni egyetemnek szánnak. A bizonyítékokat Landsdale egy itteni banknál helyezte letétbe.

— **Eljegyzés.** Korbuly József nyug. máv. főfelügyelő és neje született Buitor Gizella Iluska nevű leányát eljegyezte Fasching Antal dr. királyi főmérnök, a kir. műegyetem meghívott előadója.

— **Kell Manó cég ajánlja kitűnő minőségű harisnyait és keztyűit.** Telefon szám 673.

— **Házassulandók figyelmét felhívjuk Bruckner Lipót dus választéku butorraktárára.** — Neuman-palota. 3701

— **A Ferenc-téri sátrak.** Apró ügyből eleven vita, majd szavazás lett a mai közgyűlésen. Spielmann Albert meglebbbezte a tanács határozatát, a melylyel utasították, hogy a Ferenc-téren levő fa-sátraikat, a melyeket gyümölcs és konyhakerti termék-eladók bérelnek, hordassa el. Műlek Lajos dr. szólalt föl a felebező érdekében, majd Faragó Rezső indítványozta, hogy méltányos szempontokból egy évig hagyják meg a sátraikat. A polgármester mindkét indítványt ellenezte. Szavazásra került a dolog, s a közgyűlés néhány főnyi többséggel kimondta, hogy a sátrak még egy évig a Ferenc-téren maradhatnak.

— **Bombák a cár hajóján.** Pétervárról táviratozzák: A дума folyosóján elterjedt hírek szerint a Standard-nak, a cár hajójának fedélzetén két bombát találtak. A rendőrség számos embert letartóztatott.

— **Botrány a szerb udvarban.** Belgrádból jelentik a Wossische Zeitungnak: Péter király érdekeit trónkövetelő korában egy Lukacsevits Saraga nevű montenegrói ember képviselte. Mikor Péter király trónra került, ezt az embert egyszersmindenkorra kiutasították az országból. Lukacsevits a múlt évben esődbe került, aminek az volt az oka, hogy Karagyorgyevits Arzén hercegnek, Péter király fivérének váltót irt alá, mely 50.000 frankról szólt s melyre a lejáratkor Arzén herceg nem volt hajlandó beváltani. Vagyonának tekintélyes részét pedig azért vesztette el, hogy Péter király képgyűjteményével üzérkedett mely képeknek nagy részét Boszniában és Horvátországban helyezte el, de jóval túlfizette a képeket Péter királynak. Lukacsevits kártérítést követelt a királytól és azal fenyegetődzött, hogy amennyiben nem fizetik meg a veszteségeit, úgy a királynak trónkövetelő korából hozzá intézett leveleit fogja eladni. A levelek állítólag azt tartalmazzák, hogy Lukacsevits a királylyal egyetértőleg Szerbiába utazott, hogy ott Sándor király meggyilkoltatását előkészítse. Lukacsevits fellépése nagy izgalmat kelt a szerb udvarban és valószínű, hogy ezeket a kompromittáló leveleket nehéz pénzen kell majd Péter királynak beváltania.

— **Rabbi beiktatás Buttyinban.** Szép ünnepélye volt tegnap a buttyini zsidó hitközségnek. Tegnap installálták hivatalába Grósz Pétert, a hitközség új rabbiját. A hitközség legidősebb tagjai baldachin alatt a templom elé vezették az új rabbit, ahol nagyszámu közönség jelenlétében Fekete József dr. hitközségi elnök szép szavak kíséretében átadta neki a templom kulcsait. A rabbi ezután a közönségtől követve a templomba vonult. Itt Krausz Vilmos debreceni főrabbi avatta fel az új papot, lelkes beszédben szólítva fel őt híveinek vallásos és hazafias magyar szellemben való vezetésére. Ezután az új rabbi tartotta installáló beszédét. A magasröptű, költői szárnyalásu beszédet mély áhitatban hallgatta végig a közönség, melynek soraiban a község és a vidék hatóságainak és más vallásu intelligenciáinak képviselői is jelen voltak. A hazáért és a királyért mondott ima után az állami elemi iskola növendékei énekelték Némethy János igazgató-tanító vezénylete mellett a Himnusz, végül pedig a Szózatot. Az ünnep után diszes bankett volt, melyen számos felköszöntő hangzott el.

— **A sertéshizláló telep városi támogatása.** Kintzig János és társai azzal a kérelemmel fordultak a közgyűléshez, hogy a csanádi vasut sinhalózata mentén fekvő Ménesvölgyben adjon ingyen telket egy létesítendő sertéshizláló telep céljaira. A közgyűlés 15 hold telket ajándékozott a társaságnak, de az adómentességet megtagadta.

— **A „Sárga csikó” nem jut szóhoz.** Egyik vidéki lap színházi rovatában vasárnap igen humoros kis kommuniké jelent meg. A kedves kis hír így szól:

— Szökött katona. Ma délután a tévesen hirdetett „Sárga csikó” helyett másik híres népszinművünk, a „Szökött katona” jut szóhoz Aaszonyi László, Gózon, Hajnal, Dési, Zsigmondi stb. közreműködésével.

— **Kíváncsiak vagyunk, hogy mi lett volna, ha a sárga csikó a színpadon mégis — szóhoz jutott volna.**

— **Kertészek és a városi kertészet.** Az aradi kertészek azt kérték a várostól, hogy szüntesse meg a városi kereskedelmi kertészet jellegét, mert ez nekik konkurenciát csinál. A mai közgyűlés a tanács javaslatára kimondta, hogy a kereskedelmi kertészetet nem szünteti meg s a városi kertészetet felesleges terményeit az aradi kertészeknek adja el.

— **Öngyilkos vendéglős.** Temesvárról táviratozzák: Huszár Lajos, volt budapesti vendéglős, körülbelül három hónap előtt Temesvárra költözött és a Józsefvárosban élelmiszerkereskedést nyitott. Az üzletet nemrég eladta és a belvárosi Szent-György tér 2. számú házban vett lakást. Ma déli tizenkét óra tájban Huszár forgópisztolylyal föbelőtte magát és szörnyethalt. Két év előtt Budapesten elgázolta a villamos és a lábát amputálni kellett. Azóta buskomorságba esett és ez volt okozója végzetes tettének. Lakásán követte el az öngyilkosságot. Az ötvenkét éves ember nős volt.

— **Adományok.** A pankotai cigányiskola tanulóinak felruházására a következő adományok folytak be: Priegl István Arad 5 kor., Várady Kálmán Arad 2 kor., Pankotai Népbank 10 kor., Kovács Ferenc Arad 5 öltözet leányruha, Nyiry Csátárné Arad 2 öltözet fiuruha, Velber Aladár Pankota 2 öltözet fiuruha, Grósz Testvérek Szemlak 4 drb. télikabát, 2 öltözet fiuruha, 2 öltözet leányruha, Heinoz Emilia Pankota 3 öltözet leányruha, Grósz Pálné Pankota 5 öltözet leányruha. Ezen szives adományokért ezton fejezi ki hálás köszönetét az állami iskola gondnoksága.

— **Szivárvány, orgonavirág és villámlás.** Az idei furesa tél mindennek nevezhető, csak télnek nem. Az egyik nap ködös és kellemetlen nedves, tipikusan őszi nap, a másik napsütéses és kedves tavaszi nap. Hozzá tartozik ehhez az időjáráshoz az a különös jelenség, hogy ma éjjel a fővárosban nyári zuhogó zápor és villámlás volt. — Mátészalkáról pedig azt írják, hogy szerdán a déli órákban gyönyörű szivárvány tűnt fel, a mely mintegy tíz percig volt látható. Az időjárás tavasziasan enyhe. Az orgónafák újból rügyeznek.

— **Hatálos elgázolás.** A 601-es számú gyorsvonat a mikalakai határban tegnap halálra gázolta Varga András 40 éves szentleányfalvi gazdálkodót. Varga süket ember volt, nem hallotta a vonat zakatolását és éppen abban a pillanatban akart átmenni a vasuti töltésen, amikor a vonat ott robogott. Az aradi ügyészség megindította a nyomozást, hogy a katasztrófaért terhel-e valakit felelősség.

— **Elragadtatással szemléli mindenki Weinberger Ferenc jóhirű ékszerészünk gyönyörű karácsonyi ajándékait.** Nagy brilliáns-, ékszer és ezüstneműek raktára, tulhalmozottság és alkalmi vételek folytán. Mesés olcsó árak. Telefon 439. 4628

— **Kossak esz. és kir. udv. és kamara fényképész műterme.** Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— **Perzsa szőnyegraktáramat a Neuman-palotában Széchenyi-utcai oldalon megnyitottam.** Szives pártfogást kérek. Tisztelettel Schwarcz Zsigmond. 4392

— **Uri hölgyközönség szives figyelmét felhívjuk a Kelemen-féle legideálisabb Mágnes-crén szappan, puder és kézfinomítóra, mely Kelemen gyógyszerésznél Berzova, továbbá Aradon Vojtek és Weisz uraknál kaphatók.** 4077

— **Weisz Hugó fényképész kéri megrendelőit, karácsonyra szánt felvételeiket csakis előjegyzés szerint eszközöljék.** Telefon 211. 4562

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál.** 17

MULATSÁGOK.

(=) **Az Aradvárosi társaskör e hó 11-én tartja Sáresy-utca 1. sz. helyiségeiben hangversenynyel egybekötött táncestélyét.** A hangverseny kezdete este 8 órakor. Műsor: Nyitány „Hunyady Lászlóból” Erkel F.-től. Zongorán előadja Kaletzky Vilma. Monológ. Előadja Moravék Elemér. Kuruc dalok, éneklő Buja Sándor. Vig felolvasás, felolvassa a szerző: Kohányi Róbert. Kuruc dalok, kísérettel előadja Székely Károly. Mazurka Zoltay M.-től, „Salonhős keringő”, szerző és zongorán előadja: Kaletzky Vilma.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

B. J. Pécska. Tegnapelőtt, a *Tanügy* rovatban már közöltük ezt.

Alcill. Az említett küldeményt megkaptuk és már nyomdába is adtuk. A másik ma érkezett meg. A sorsát már tudja. Köszönet a figyelemért.

Remény. Sorsjegyei nem nyertek.

Egy lippai előfizető. Az ilyen illemtkérdésekben a közvetlenség és természetesség a legjobb tanácsadó. Ez esetben különben véleményünk szerint az a helyes, ha a két hölgy az ön jobb oldalánál halad.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal éshirdetési osztály — 151

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

— Az áru és terményraktár vállalat, mint megirtuk, azt kérte a várostól, hogy a Libásdülőbeli két hold városi földet, melyet Szathmáry Mihálynak adott el a város egy faáru gyár létesítésének kötelezettségével, megvehessek és a törvényhatóság a szerződést az alapító részvénytársaságra ruházza át. A közgyűlés teljesítette a kérelmet azzal a kikötéssel, hogy a telek északi részén tíz méter széles utat köteles a részvénytársaság kihasítani.

Budapesti áru- és értéktézés.

Távíráti tudósítás.

Budapest, december 9

Amerika 1-el magasabb. Kinálat gyenge, vételkezdve korlátozt, elket 5000 mm. 5—10 fillérrel magasabb áron.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deh	2 óra
	zárlat	zárlat
Tengeri 1910. májusra	6.64—6.65	6.63—6.64
Buza 1910. áprílisa	13.93—13.94	13.90—13.91
Zab 1910. áprílisa	7.54—7.57	7.55—7.56
Rozs 1910. áprílisa	10.02—10.03	9.98—9.99
Nasa 1910. októberre	11.78—11.79	11.70—11.71
Buza 1910. májusra	13.74—13.7	13.70—13.71
Rozs 1910. októberre	8.90—8.91	8.87—8.88

Zárul 5 órakor

Onztrák hitelrészvény	671.50
Magyar hitelrészvény	732.75
Városi villamos vasúti részvény	312.—

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távíráti tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1909. december 9.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	13.25—13.35
76	13.35—13.45
77	13.45—13.55
78	13.55—14.65

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos új	13.20—13.25
Rozs új	8.80—7.90
Árpa új	6.30—6.40
Zab új	6.70—6.80
Tengeri régi	5.45—5.50

Budapest kőbányai sertéskereskedelem

— December 9. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig: zörsöp páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 153—55 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 153—155 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 144—145 fillérig.

Sertéselőzám: december hó 5. napján volt készlet 22604 darab, december 6. napján felhajtott 28 darab, dec. 6. napján elszállított 491 darab, december 7. napjára maradt készletben: 22161 darab.

A titított sertés üzlet irányzata változatlan.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1909. évi december hó 10-én:

C. bérlet. C) bérlet.

A botrány.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Henri Bataille. Fordította: Molnár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Ferrioul	Köztler E.	Jeannetier	Delly L.
Charlotte	Köpolnay J.	Parizot	Vernay Jenő.
Marion	Gecser I.	A prefektus	Gerő János.
Riquet	Benkő Gizi	Groviere	Nagy várn I.
Ferrioulné	Föllinenné.	de Berleux	Belin zky.
Artanezzo	Ditrői Mór.	Raduel	Endrey Gy.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. december 10-én. péntek

1. Patkányirtó kutyák. Látványosság. — 2. Aki színészt szeret. Humoros. — 3. Amerikai házasság. Komikus. — 4. A kis hős. Drama — 5. Galineó Galineó. Drama. — 6. Hajza a majom után. Humoros. — 7. Elefántvadászat. Látványos.

Előkészületben

A Kossuth-mauzóleum felavatási ünnepéje.

Előadások délután 5 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejthetetlen férjem

Szablóczky Gusztáv

m. kir. honvéd törz-örmmesternek e hó 8-án végbement temetésén személyes megjelenésükkel és koszorúk küldésével igyekeztek nagy fájdalmamat enyhíteni, ez uton mozdok hálás köszönetet. De különösen köszönetet mondok az Aradon állomásozó m. kir. honvéd gyalogtiszti és altiszti karnak, kik koszorút is voltak szívesek az elhunyt ravatalára helyezni.

Arad, 1909. december 9.

Özv. Szablóczky Gusztávné és családja.

4633

Szénüzletünket

Andrássy-ter 14. sz. Hermann-palotából jelentékenyen megnagyobbítva Boros Béni-ter 2. szám

saját házukba, a Széchenyi gözmalommal szemben

áthelyeztük.

Állandóan nagy készletben mindenkor legjutányosabb áron

elsőrendű Magyar és Porosz bányákból **köszén és kokszt. kovács köszén**

Jól kiégetett, pormentes

Bükk-faszén.

Szállitmányainkat pontosan mérve, plombázott zsákokban, a miniszteri és főkapitányi rendelet szerint teljesítjük.

Becsés rendelvényeit új iroda ban úgy mint eddig személyesen, levelező-lapon vagy

Telefon szám 139.

kérjük s jegyzünk figyelmes és gondos szolgáltatunkról biztosítva, kitünő tisztelettel 1451

Kneffel Károly és fia

szénnagykereskedése, Boros Béni-ter 2. sz.

szel gyomor, vese-hólyag és belbántalmaknál valamint asthma, bronchiale, köszvény és húgysavas diathesis eseteiben.

KAPHATÓ Nagy Farkas és Fejér Gyula cégeknél
5841 Aradon

KOHN JÓZSEF

bádogos.

Csatornázás és vízvezeték berendező. ARAD, (Minorita-palota.)

Mechanikai gyermekjátékok olcsó árban kiadásitnak. Karácsonyi kiállítás mindennemű diszmutár-
gyakban és konyhafelszerelési nagy raktár.

Telefonszám 333.

6466—1909. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A mradni kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Lipována takarékpénztár végrehajtónak 800 kor. — fill. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék illetve a mradni kir. járásbíró területén levő, a bajai 45. sztkvi A. I. 9. 11—13. 15—18. sor. 53, 342, 410, 532, 586, 696, 703. 900. hrsz. ingatlanokból, valamint az A. I. 20. 21. sor a. kiosztott erdő és legelő illetőségéből végrehajtást szenvedett járuléka és pedig a C. 1. t. a. Butár Juonné szül. Abrugyán Flore javára és C. 5. t. a. özv. Butár Isztiniéné javára bekebelezett özvegyi haszonélvezeti jog fenntartásával 688 kor. — a bajai 205. sztkvi A. I. 1. sor. 585. hrsz. ingatlanból végrehajtást szenvedett jutalékára a C. 1. t. a. Butár Juonné és C. 3. t. a. özv. Butár Isztiniéné javára bekebelezett özvegyi haszonélvezeti jog fenntartásával 7 kor., a bajai 209. sztkvi A. I. 1. sor 1832. hrsz. ingatlanból végrehajtást szenvedett jutalékára a C. 1. t. a. Butár Juonné és C. 3. t. a. özv. Butár Isztiniéné javára bekebelezett özvegyi haszonélvezeti szolgalmi jog fenntartásával 5 kor. mint ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik s annak megtartására határidőül 1910. évi február hó 25-ik napjának d. e. 10 órája Baja községéhez tüzetik ki.

Ezen árverésen a fentirt ingatlan birtok jutalék a kikiáltási ár két harmadánál olcsóbb áron el nem fog adatni. Amennyiben ezen összeg el nem éretik, az árverést a kiküldött felfüggeszti

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3383. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

M.-Radnán, 1909. évi november hó 18-án.

Popovich,
kir. jbhó.

4636

740—1909. vhtó. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulai kir. törvényszéknek 1909. évi 13717. számú végzése következtében Dr. Glück Géza ügyvéd által képviselt Békésmegyei TakarékJavára 800 kor. s jár. erejéig 1909. évi november hó 13-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 2310 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, üszők, gazd. gépek, takarmány stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a Kisjenői kir. járásbíró 1909. évi V. 466 számú végzése folytán 800 korona

tőkekövetelés, ennek 1909. évi szeptember hó 19. napjától járó 6%-os kamatai, és eddig összesen 180 kor. 37 fillérben bitólag már megállapított költségek erejéig, Nagyzerinden leendő megtartására 1909. december hó 28-ik napjának d. u. 1/2 3 órája határidőül kitzetetik s ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t.-c 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni. Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. év LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kisjenőn, 1909. évi december hó 7. napján.

Balassa,

4635

kir. bir. végrehajtó

Minták és áruk vidékre
díjtalanul.

Nyomdánkban
egy ügyes
kifutó fiú
azonnal
felvétetik.

Telefon szám 151.

Nagy
könyvtárakhoz.

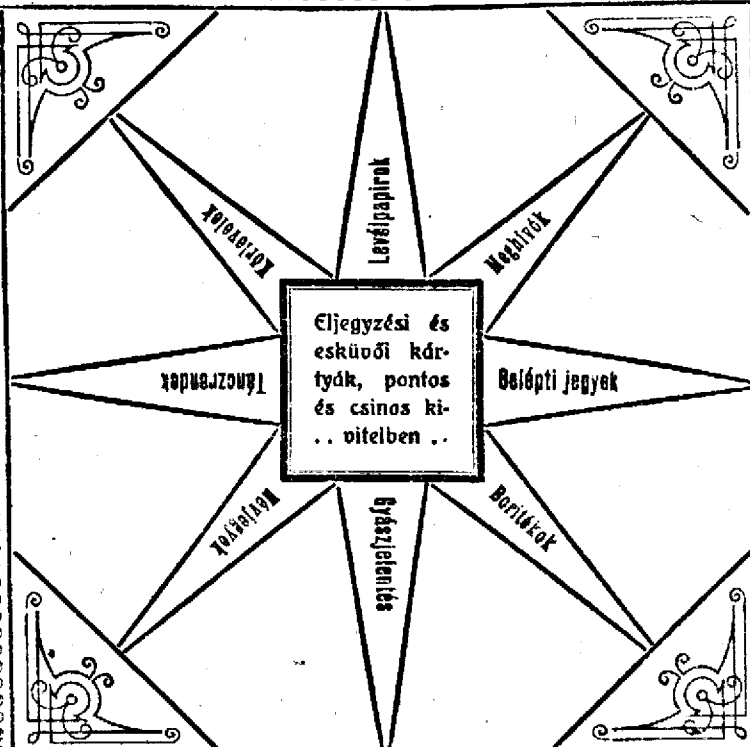
ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
KÖNYVNYOMDÁJA
ARADON, JÓZSEF FŐHERCEG-UT 22. SZ.

Betű-
tömöntőde.

Résztulajdonosok
kíváncsi berendezett és
a mai kor igényeinek
teljesen megfelelően fel-
szerelt

NYOMDÁJÁT,

hol mindennemű nyom-
tatási munkák gyorsan,
pontosan és a legmo-
dernebb kivitelben ju-
tányos árban készített-
nek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legelterjedtebb vidéki politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:

1 évre . . . . 24 korona.
1 hóra . . . . 2 korona.

Vidéken:

1 évre . . . . 28 korona.
1 hóra . . . . 2 kor. 40 f.

Szerkesztőségi telefon 357.
Kiadóhivatali . . . 161.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Aki nek

ismeretség híján

házasra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispanra, gazdatisztra, kulcsárra, vinczellérre, kertészre,

kulcsárra, gazdasszoyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége.

Aki

bérbeadni kíván

birtokot, házat, vadászterületet,

kocsit, lovat, halászatot, telket,

Aki

eladni kíván

butort, szongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,

üzletet, műhelyt, lakást, stb. vagy

Aki

mindeseket vétel vagy bérbevitel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban érteztetve, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovatát használja.

Bakfjs

levél ment. 4640

"Barátság után vágyódom"

levele van a kívánt helyen. 4634

Eladó

egy jó varrógép és egy fűszeres állvány igen olcsón. Cim a kiadóhivatalban. 4618

Karácsonyi és újévi

képes levelező-lapok: kis gyűjtemény vegyesen 12 drb. bronzézüst kártya a legújabb mintákból K. 1. Nagy gyűjtemény 25 drb. K. 2.— Vidékre, ha a pénz előre küldetik: kis gyűjtemény bérmentve K. 1'05, nagy gyűjtemény K. 2 10. Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrássy tér és Weitzer János.-u. 178

Füzletem részére

gyakornokot vagy fiatal hivatalnokot keresek. Vas József, Ujarad. 4568

800 koronás

zenélő automata (Stellamont) helyszűke miatt olcsón eladó. Cim: özvegy Vargáné. Kápolna-utca 8a. 4647

Szép karácsonyfák

egy százával mint darabonként igen olcsón eladnak. Asztalos Sándor utca 2—3. szám, házmesternél. 4639

Kitűnő világosi hegyibor

literenként 26 kr.-ért és óborok legjutányosabb áron kaphatók Poppé Sándornál Aulich Lajos-utca 8'a. 4594

Intelligens fiatalember

különbejárható szobával teljes eláltást kaphat. Cim: Özv. Vargáné Kápolna utca 8/a. 4648

Ügyes fehér varró

házhöz ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban. 4638

Üzletvezető,

ki fűszer, vas- és rövidáru szakmában teljes jártassággal bír és kellő óvadékkal rendelkezik, román nyelvet bírja, egy vidéki fogyasztási szövetkezethez kerestetik. Ajánlatok „Megbízható” jelige alatt e lap kiadóhivatalába keretnek. 4319

Most lett teljes

Balogh - Illés - Vargha bűnvádi perrendtartás. Ára 56 korona. Szanin antiquarice is van raktáron. Fráter nótáskönyve 2 koronáért kapható. Veszek könyvtárakat és hangjegyeket. A legjelesebb szép-irodalmi ujdonságok február végéig érvényben maradó kiadói, jelentékeny árszállítással kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedése, Aradon. 3911

Azonnal kiadó

egy 2 szobás modern lakás erkéllyel, konyhával, előszobával, fürdőszobával stb. mellékhelyiségekkel. Bővebbet Ziffer Sándornál, Szabadság-tér 16. 4480

Szőlőkarót

7 láb magasat prima tölgyfából szállít waggonszámra Branyicska állomásról Vass József fakereskedő Ujarad. 4584

Tisztességes,

intelligens, szép megjelenésű urileány, jelenleg a fővárosban alkalmazva, szerény feltételek mellett január 1-re finomabb üzletbe elarusítónőnek vagy hasonló állásba ajánlkozik. Fizetési és szolgálati feltételeket kér e lap kiadóhivatalába: K M. 77. 4588

Mérlegképes

könyvelőt

keresek

egész vagy félnapra.

Cim megkérdezhető a kiadóhivatalnál. 4637

Használt

ó l o m

megvételre keresetlik

RADÓ GYÜLA

női felöltő áruháza

ARAD, szemben a Minorita-templommal.

Őszi és téli ujdonságok:

Legújabb női felöltők.

Tailleur made costumök.

Utazó angol raglanok.

Szörme kabátok és bundák.

Intézeti leánykabátok.

Gyermek felöltők.

3374

Rendkívül nagy választékban.

Telefon szám 238.

Telefon szám 238.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Berger és Wirth budapesti festékgyárának festékével.